Ազգ
Azg
11 ՅՈՒՆԻՍ 2008 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 110 (4004)

«Նոր նրբերանգներ» ղարաբաղյան բանակցային գործընթացում

Ադրբեջանի արտգործնախարար Էլմար Մամեդյարովը հայտարարել է, թե «ղարաբաղյան հակամարտությունը ոչ մի կերպ չի համապատասխանում Հայաստանի ազգային շահերին»: Նախարարը նշել է, որ Ադրբեջանը համոզված է գալիս «հակամարտության շուտափույթ լուծման, գրավյալ տարածքների վերադարձման եւ իրենց հողեր փախստականների վերադառնալու օգտին»: Ադրբեջանի արտգործնախարարն ասել է, թե «Հայաստանում նոր ղեկավարություն է, նոր նրբերանգներ են հայտնվել բանակցային գործընթացում, կողմերը եւ համանախագահները շարունակում են աշխատել Մինսկի խմբի մադրիդյան առաջարկությունների, մասնավորապես չհամաձայնեցված հարցերի շուրջ»: Մամեդյարովը հույս է հայտնել, որ բանակցային գործընթացում կհաջողվի ինչ-որ տեղաշարժերի հասնել: Մամեդյարովը նաեւ հայտնել է, որ Սանկտ Պետերբուրգում համանախագահները ծանոթացել են կողմերի դիրքորոշումներին, հունիսի վերջին սպասվում է նրանց այցը տարածաշրջան:

Լավ չես աշխատում, Ստեփան ջան

Մարտի 1-ի իրադարձությունները քննող ԱԺ հանձնաժողովը ստեղծվում է

ՄԱՐԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

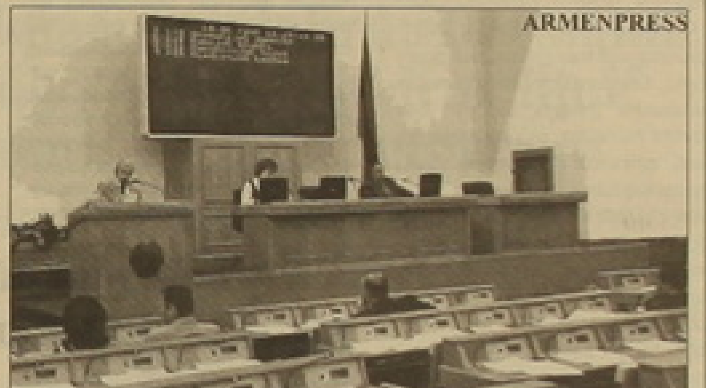

Երեկ խորհրդարանը սկսեց քննարկել հասարակության սպասած «2008 թ. մարտի 1-2-ին Երեւան քաղաքում տեղի ունեցած եւ դրանց պատճառների ուսումնասիրության ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելու մասին» ԱԺ որոշման նախագիծը, որի հեղինակն է Վիկտոր Դալլաքյանը, բայց քանի որ այդ նախագծին միացել է նաեւ կոալիցիան, փաստաթղթի նախնական հեղինակ **Վիկտոր Դալլաքյանը** «1+111» ֆորմատ անունը կոչեց՝ 1-ը ինքն էր, 111-ը՝ կոալիցիան, իր նույնքան պատգամավորով: Դե լավ՝ «1+111» թող լինի, այնքան էլ վատ անուն չէ, եթե կպչի նոր ստեղծվելիք ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովին:

Ըստ ԱԺ կանոնակարգի՝ ԱԺ բոլոր հանձնաժողովներում, այդ թվում՝ ժամանակավոր, ձեւավորվում են միայն պատգամավորներով: Այնպես որ արտախորհրդարանական ուժերը, այդ թվում՝ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ներկայացուցիչները ստեղծվելիք հանձնաժողովում միայն խորհրդակցական ձայնի իրավունք կարող են ունենալ, քվեարկության իրավունք չունեն: Իսկ նախագիծը ներկայացնող Դալլաքյանը արտախորհրդարանական ուժերի ներկայացուցիչների ընդգրկումը հանձնաժողովում նախատեսում է:

Ներկայացվելիք հանձնաժողովը ունենալու է 11 անդամ: Սովորաբար ստեղծվող համանման հանձնաժողովների կազմավորման հիմքում խմբակցությունների թվակազմն է լինում. այսինքն՝ ՀՀԿ-ն պետք է ունենար 4-5 անդամ, «Ժառանգությունը»՝ 0,5: Վ. Դալլաքյանի նախագծում բոլոր 5 խմբակցություններից յուրաքանչյուրը 2 անդամ ունի, 1 տեղ էլ տրվում է անկախ պատգամավորներին: Այս հանձնաժողովի աշխատանքին մասնակցելու են նաեւ միջազգային փորձագետներ, իսկ հանձնաժողովում խորհրդակցական ձայնի իրավունք ունեցողները կարող են ներկայացնել հատուկ կարծիք:

Տես էջ 2

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հիմա էլ Քոչարյանի՞ն են ուղարկում խորհրդարան

Ըստ Ազգային ժողովի միջանցքներում շրջանառվող լուրերի, թիվ 17 ընտրատարածքից ընտրված Հենրիկ Աբրահամյանի մանդատը վայր դնելուց հետո այժմ էլ խոսվում է, թե հավանական է, որ այդ ընտրատարածքում պատգամավորության թեկնածու գրանցվի երկրի նախկին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը:

Հերթական ապատեղեկատվությո՞ւնն է սա՝ ամենատարբեր նպատակներով, թե՞ իսկապես հնարավոր իրողություն, պարզ կլինի շատ կարճ ժամանակում, երբ սահմանված կարգով ԿԸՀ-ն կգրանցի այդ ընտրատարածքի պատգամավորության թեկնածուներին:

Հիշեցնենք, որ այդ ընտրատարածքում լրացուցիչ ընտրությունները նշանակված են օգոստոսի 24-ին:

Մ. Խ.

Ձերբակալվել է Սամվել Գեւորգյանը

Ձերբակալվել է «Ղարաբաղ» կոմիտեի նախկին անդամ, նախկին պատգամավոր, Հեռուստատեսության նախկին ղեկավար Սամվել Գեւորգյանը: Հաղորդվում է, որ վերջինս ղեկավարում էր Լ. Տեր-Պետրոսյանի Գեղարքունիքի մարզի շտաբը: Մարտի 10-ից Սամվել Գեւորգյանի հետախուզում էր հայտարարված: Նա մեղադրվում է Ընտրական հանձնաժողովի գործունեությունը խափանելու մեջ եւ դեռ փետրվարի 22-ից նրա դեմ քրեական գործ էր հարուցված: Սամվել Գեւորգյանին ձերբակալել են Արաբկիրի ոստիկանության աշխատակիցները:

4.5 տարի՝ անկարգություններին մասնակցելու համար

Վճռաբեկ դատարանի մամուլի ծառայությունից հաղորդում են, որ մարտի 1-2-ին տեղի ունեցած զանգվածային անկարգությունների կապակցությամբ Երեւանի քրեական դատարանը Վահե Ռուբենի Ղազարյանին մեղավոր է ճանաչել քրեական օրենսգրքի «Զանգվածային անկարգություններ» հոդվածով եւ դատապարտել ազատազրկման՝ 4 տարի 6 ամիս ժամկետով: Վահե Ղազարյանը մեղադրվում էր, որ 2008 թվականի մարտի 1-ին քանդելով վնասել էր Ֆրանսիայի դեսպանատան դիմաց՝ Գ. Լուսավորչի փողոցի վրա գտնվող շինարարության պարիսպները՝ դրանք վերածելով մետաղյա ձողերի, որից հետո զանգվածային անկարգությունների մյուս մասնակիցների հետ գործելով, հայհոյանքներ տալով, ոստիկանության աշխատակիցների նկատմամբ բռնություն գործադրելով, մետաղյա ձողեր, քարեր եւ այլ իրեր էր նետել վերջիններիս վրա, ինչպես նաեւ մասնակցել քաղաքացիների հարձակումներից փախչող ոստիկանների հետապնդմանը: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, Վահե Ղազարյանը Լ. Տեր-Պետրոսյանի թիկնապահի նախկին պետ Ռուբեն Ղազարյանի (Բոտյո) որդին է: 1998-ի իշխանափոխությունից հետո Ռուբեն Ղազարյանը գտնվում է հետախուզման մեջ:

Հերթական դատապարտվածները մարտի 1-ի դեպքերի առիթով

Վճռաբեկ դատարանի մամուլի քարտուղար **Ալինա Եղոյանը** հաղորդում է, որ 2008 թվականի մարտի 1-2 տեղի ունեցած զանգվածային անկարգությունների կապակցությամբ Երեւանի քրեական դատարանը Գեւորգ Ռաֆիկի Ղազարյանին մեղավոր է ճանաչել «Զանգվածային անկարգություններ» հոդվածով եւ դատապարտել ազատազրկման՝ 5 տարի ժամկետով: Նույն գործով դատարանը մեղավոր է ճանաչել նաեւ Վահագն Հարեյանին քրեական օրենսգրքի 38-225-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված հանցանք կատարելու մեջ (օժանդակություն) եւ դատապարտել ազատազրկման՝ 4 տարի ժամկետով: Դատարանը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 70-րդ հոդվածի կարգով Վահագն Հարեյանի նկատմամբ նշանակված պատիժը չի կիրառել՝ սահմանելով փորձաշրջան՝ 3 տարի ժամկետով:

Ա. Ջավադյանին առաջադրեցին

Կենտրոնական բանկի նոր նախագահի պաշտոնի համար Սերժ Սարգսյանը առաջադրել է Արթուր Ջավադյանի թեկնածությունը: Վերջինս ներկայումս ԿԲ-ի նախագահի պաշտոնակատարն է: Քննարկումների ժամանակ կոալիցիայի անդամները դրական են արտահայտվել Արթուր Ջավադյանի մասին, այնպես որ վաղվա քվեարկության ժամանակ անակնկալներ չեն սպասվում:

Վարչապետը տղա ունեցավ

Վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը եւ տիկինը՝ Գոհարը, երեկ բախտավորվել են 2-րդ տղա զավակով: Քաջառողջություն մաղթելով նորածինին եւ մորը, հիշեցնենք, որ վարչապետի ընտանիքը բազմանդամության բարեբախտ ճանապարհին է արդեն. զավակներից առաջինը Նարինեն է, երկրորդը՝ Արգամը, իսկ երրորդը, ըստ լուրերի, կնքվելու է Մարկոս անունով:

Կառավարության առաջին արտագնա նիստը տեղի կունենա Գյումրիում

Կառավարության առաջիկա նիստը հունիսի 12-ին տեղի կունենա Գյումրիում: Սա ՀՀ կառավարության առաջին արտագնա նիստն է լինելու: Վարչապետ Տիգրան Սարգսյանի գլխավորությամբ անցկացված քննարկման ժամանակ հաստատվել է նիստի օրակարգը, կքննարկվեն, մասնավորապես, Շիրակի մարզի առողջապահության համակարգի 2008-2012 թթ. զարգացման հայեցակարգը, Գյումրի տեխնոպարկի գործունեության իրականացման պետական աջակցության 2008-ի ծրագիրը, Շիրակի մարզում ազատ տնտեսական գոտու ստեղծման հայեցակարգին հավանություն տալու նախագիծը, «Գյումրի քաղաքը որպես հանրապետական մարզային կենտրոն» ծրագիրը եւ այլն: Օրակարգում է նաեւ աղետի գոտու բնակավայրերում երկրաշարժի հետեւանքով անօթեւան մնացած ընտանիքների բնակարանային խնդիրների լուծման հայեցակարգը: Նախատեսվում է քննարկել նաեւ 1988-ի դեկտեմբերի 7-ին Հայաստանում տեղի ունեցած երկրաշարժի 20-ամյա տարելիցին նվիրված միջոցառումների ծրագիրը: Քննարկման առարկա են դառնալու Շիրակի մարզի քաղաքացիներից իշխանության կենտրոնական մարմիններին ուղղված դիմումների, բողոքների եւ առաջարկությունների վերլուծության արդյունքները:

Ռամկավարներն այցելեցին Լիբանանի նախագահին

ՌԱԿ Լիբանանի շրջանային վարչության պատվիրակությունն այցելել է հանրապետության նորընտիր նախագահ՝ Միշել Սլեյմանին, փոխանցելով նրան վարչության շնորհավորանքները նրա ընտրության առիթով եւ հաջողություն մաղթել աշխատանքներում: ՌԱԿ պատվիրակության մաս են կազմել Լիբանանի խորհրդարանի պատգամավոր Հակոբ Գասարճյանը, ՌԱԿ շրջանային վարչության ատենապետ Անդրանիկ Տաթեւյանը, Հովսեփ Էմիրյանը եւ Սարգիս Սերայտարյանը: Պատվիրակությունը իր գոհունակությունն է հայտնել նորընտիր նախագահին, ինչպես նաեւ ընդգծել կարեւորությունը նորակազմ կառավարության մեջ հայության համար վերապահված նախարարական երկու աթոռների կենսական նշանակությունը:

Մահացել է Չենգիզ Այթմատովը

Երեկ երեկոյան Նյուրնբերգի (Գերմանիա) հիվանդանոցներից մեկում իր մահկանացուն է կնքել ղրղզստանցի նշանավոր գրող Չենգիզ Այթմատովը:

Փոխարժեքի վահանակները դրսում, թե՞ ներսում

Վերջին մեկ-երկու ամիսներին Երեւանի փոխանակման կետերից փոխարժեքի մասին տեղեկություններ պարունակող ցուցանակների վերացումը տարատեսակ մեկնաբանությունների տեղիք տվեց: Ոմանք դա համարեցին փոխանակման կետերի դեմ ուղղված հայլ, մյուսները՝ փոխարժեքի կարգավորման վրա ազդելու միջոց: Իսկ ենթատեքստեր չփնտրողներն էլ դժգոհություն են հայտնում, որ հնարավոր չէ նախապես տեղյակ լինել օրվա փոխարժեքին, քանի որ դրա համար պետք է մուտք գործել բանկի մասնաճյուղ կամ փոխանակման կետ: Այս դժգոհությունները թերեւս հիմնավոր են եւ արդարացի:

Պարզելու համար, թե ի՞նչ նպատակով են փոխանակման կետերի վահանակները ներս տարվել, դիմեցինք Կենտրոնական բանկին: Այստեղից մեզ պատասխանեցին, որ համաձայն ԿԲ խորհրդի մայիսի 14-ից ուժի մեջ մտած որոշման, սահմանվել է, որ բանկերը (բանկի մասնաճյուղերը, օտարերկրյա բանկի մասնաճյուղերը), վարկային կազմակերպությունները (վարկային կազմակերպության մասնաճյուղերը) եւ տարադրամի փոխանակման կետերն իրենց տարածքից դուրս վահանակ ունենալու դեպքում վերջինիս վրա նշում են միայն լիցենզավորված անձի անվանումը, լիցենզիայի համարը, աշխատանքային օրերը եւ ժամերը:

Ինչ վերաբերում է փոխարժեքները ցույց տվող վահանակներին, ապա ԿԲ խորհրդի որոշմամբ, դրանք պետք է տեղադրված լինեն իրենց տարածքներում՝ դրսից տեսանելի վայրերում: Կենտրոնական բանկի բացատրությամբ, այդ որոշման նպատակն է ներդնել այլ երկրներում ընդունված քաղաքակիրթ գործելակերպը՝ հասարակությանը իրազեկել առավել առաջադիմական միջոցներով, մասնավորապես իրենց տարածքում տեսանելի վայրերում տեղակայված էլեկտրոնային ցուցանակների միջոցով:

Կենտրոնական բանկի պարզաբանումը, սակայն, ինչպես տեսնում ենք, ամբողջությամբ կյանքի չի կոչվում: Բանկերի, վարկային կազմակերպությունների մասնաճյուղերն ու փոխանակման կետերը հիմնականում իրենց տարածքների ներսում փոխարժեքների վահանակները տեղադրել են այնպիսի վայրերում, որտեղ դրսից տեսանելի չեն: Անհրաժեշտություն կա, որ Կենտրոնական բանկը հետեւողական լինի եւ պահանջի վերոնշյալ կազմակերպություններից, որ փոխարժեքները դրսից տեսանելի լինեն՝ ինչպես նշված է իր ընդունած որոշման մեջ: Այս խնդիրը կարգավորելն առանձնապես մեծ ջանքեր եւ միջոցներ չի պահանջում, հետեւաբար, ցանկության դեպքում առանց դժվարության կարող է լուծվել:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Արտակարգ իրավիճակները կկանխվեն նախարարության մակարդակո՞վ

Քաղաքական նպատակահարմարությո՞ւնն էր պատճառը, թե՞ վաղուց էր անհրաժեշտություն առաջացել, այնուամենայնիվ էլ էական չէ, փաստ է սակայն, որ ՀՀ նոր կառավարությունը արտակարգ իրավիճակների վարչությունը վերափոխեց նախարարության, նախարարական պորտֆելը էլ հանձնեց ՕԵԿ-ական **Մհեր Շահգելդյանին**:

Երբ նորանշանակ նախարարն իր ներկա պաշտոնում առաջին անգամ ամփոփ ասուլիսի էր հրավիրել լրագրողներին, ավելի մանրամասն խոսելու արտակարգ իրավիճակների եւ դրանց կանխարգելման, վերացման հարցերի շուրջ: Նա լրագրողների հարցադրմամբ, այնուամենայնիվ, անդրադարձավ վարչությունից նախարարության վերափոխմանը եւ պատճառաբանեց դա հետեւյալ կերպ: «Նախարարության մեջ ներառված են փրկարար ծառայությունը, Հայպետհիդրոմետ ծառայությունը, Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունը, պետական ռեզերվներ, պետական տեխնիկական անվտանգության կենտրոնը: Նախարարությունը ընդգրկում է այն կառույցները, որոնք մինչ այդ այլ գերատեսչությունների ենթակայության էին: Այսօր նպատակը ընդհանուր համախմբվածության եւ համակարգային կառավարման մեջ է, ընդ որում, ոչ միայն փրկարարության, այլեւ շատ այլ ծառայությունների»: Արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը, ըստ Մ. Շահգելդյանի, այսօր իր առջեւ դրել է 3 հիմնական գործառնական խնդիր՝ կանխատեսումներ եւ կանխարգելումներ, փրկարարական գործողություն եւ հետեւանքների առաջնային վերացում: Նախարարության գերակա խնդիրներից նա առանձնացրեց ռազմավարության մշակումը, ոլորտը կանոնակարգող օրենքների արդիականացումը եւ դրանց միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցումը:

Նախարարը տեղեկացրեց, որ շուտով Հայաստանի քաղաքացին էլ է հնարավորություն ունենալու արտակարգ իրավիճակների դեպքում զանգահարելու 911 կամ 111 հեռախոսահամարով: Բացի այդ, Հայաստանում նախատեսվում է ստեղծել ճգնաժամային իրավիճակներում կառավարման արդիական կենտրոն՝ տեխնիկական ամենավերջին նորամուծություններով զինված:

Ամենադժվար լուծելի խնդրի մասին **«Ազգի»** հարցին ի պատասխան նախարարը հիշատակեց արտակարգ իրավիճակների առաջացման ու զարգացման անկանխատեսելիության եւ արագության, վերջին տարիներին տեխնածին եւ բնածին աղետների քանակի մի քանի անգամ ավելանալու, զենքի ու զինատեսակների արդիականացման փաստերը: «Մենք գործում ենք մի ոլորտում, որտեղ սպառնալիքները եւ ռիսկերի մակարդակներն անընդհատ նորացվում են», նշեց Մ. Շահգելդյանը:

Գազալցակայանների անվտանգության հարցին պատասխանելով, նախարարը խոսեց նրանց մասնավոր լինելու մասին: Նա կարծիք հայտնեց, որ անվտանգության ոլորտում վերահսկողական մեխանիզմները շատ ավելի կոշտ պետք է լինեն: Ըստ Մ. Շահգելդյանի, ընդհանրապես «անվտանգության աուդիտի» մեխանիզմները շատ ավելի ընդգրկուն պետք է լինեն՝ անկախ նրանից, դրանք հրդեհային, թե սեյսմիկ շինարարության հիմնախնդիրներ են, թե՝ տեխնիկական անվտանգության:

«Մենք ունենք տեխնիկական վերազինման եւ համալրման խնդիրներ մարզերում, որտեղ իրականացնելու ենք միջազգային միլիոնային ծրագրեր, տեղեկացրեց արտակարգ իրավիճակների նախարարը: Մասնավորապես շվեյցարացիների հետ ծրագրեր կիրականացնենք բոլոր մարզերում, ընդ որում՝ պատրաստում, վերապատրաստում, հասարակական եւ պրոֆեսիոնալ փրկարարների բազաների ստեղծում, տեխնիկական միջոցների վերազինում եւ պահեստների ձեւավորում: Մինչեւ 2011 թվականն աշխատելու ենք եւ մեզ պարբերաբար տեղեկատվություն կտանք այդ աշխատանքների մասին», վստահաբար եւ գործնական տոնով եզրափակեց Մ. Շահգելդյանը:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Բնական պաշարների կառավարումը Գեղարքունիքի եւ Տավուշի մարզերում

ՀՀ բնապահպանության նախարարության բնական պաշարների կառավարման եւ չքավորության նվազեցման ծրագրի տնօրեն **Վիկտոր Մարտիրոսյանը** երեկ «Ուրբաթ» ակումբում խոսեց Գեղարքունիքի եւ Տավուշի մարզերում իրականացված ծրագրերից: Նա նշեց, որ ծրագրի նպատակն է նոր հնարավորություններ ստեղծել գյուղական համայնքներում՝ չքավորության նվազեցման, կայուն արտադրական գործունեության աջակցման՝ նվազեցնելու ճնշումը էկոլոգիապես խոցելի տարածքների եւ բնական պաշարների վրա, տեղական եկամուտների բարձրացման՝ գյուղատնտեսության փորձի ներմուծմամբ, Գեղարքունիքի եւ Տավուշի մարզերի պետական անտառների կառավարման պլանների մշակում եւ իրականացում, կենսաբազմազանության եւ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վերաբերյալ օրենսդրության կատարելագործում եւ այլն: Ծրագրի ընթացքում իրականացվել են փորձնական 103 կետերի կառուցման աշխատանքներ, որի նպատակն է նպաստել անտառածածկի աճի եւ արոտների բարելավմանը, մթերատվության բարձրացմանը: Ծրագրի միջոցներով պատրաստվել են ավելի քան 6100 հա համայնքային արոտներ, որն էլ իր հերթին նպաստել է արոտների արտադրողականության 10-15 տոկոսի բարձրացմանը: Բնապահպանական աշխատանքներ են տարվել համայնքային դեգրադացված տարածքներում, իրականացվել է 200 հա ծառատունկ, գարնանային ձնհալի, անձրեւաջրերի եւ առվակների ջրերում կուտակման, հետագա օգտագործման նպատակով կառուցվել են 7 պատվարներ, ջրի հոսքը մեղմող 12 միավոր գաբիոններ: Իրականացվել են կերային բակլազգի մշակաբույսերի ներդրման աշխատանքներ, որի նպատակն է շրջանառության մեջ մտցնել չմշակվող հողատարածքները եւ ստեղծել կերի կայուն բազա, իրականացվել է 2300 հա առվույտի եւ կորնգանի, 1134 հա աշնանային ցորենի եւ գարնանացան գարու ցանք, անջրդի պայմաններում աշնանացան ցորենի եւ գարնանացան գարու մշակության տեխնոլոգիայի ներդրում, որի արդյունքում բերքատվությունը 15-20 տոկոսով գերազանցել է համայնքի միջին բերքատվությանը, տրամադրվել են 2180 մեղվափեթակներ:

Ըստ Մարտիրոսյանի՝ շուրջ 100 գյուղական համայնքներում, 40 միկրոջրահավաք ավազաններում, «Սեւան» եւ «Դիլիջան» ազգային պարկերում, «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի Իջեւան, Սեւքար, Նոյեմբերյան, Ճամբարակ եւ Արծվաբերդ անտառտնտեսություններում են հատկապես իրականացվել ծրագրերի աշխատանքները, քանի որ այս երկու մարզերը համարվում են համեմատաբար աղքատ, որտեղ առկա են աշխատատեղերի, ինչպես նաեւ էկոլոգիական խնդիրներ եւ աղքատության համեմատաբար բարձր տոկոս: Ծրագիրը սկսվել է 2002-ին եւ ավարտվելու է եկող տարվա հունվար ամսվա վերջին: Բանախոսը առանցքային խնդիրներից է համարում աղքատ բնակչության ազդեցությունը բնական պաշարների վրա, հատկապես անտառների՝ բնակչության ազդեցությունով: «Հայաստանի որոշ տարածքներ հայտնվել են էկոլոգիական աղետի վիճակում, եւ այդ ամենը վերականգնելու խնդիրներ կան: Առաջին պլան է մղվել անտառների վերականգնման ծրագիրը: Սկսելով վերականգնման աշխատանքները՝ որոշակի անտառահամայնքներ վերադարձվել են տնտեսություններին»:

Ծրագիրը ֆինանսավորվում է վարկային միջոցներով (նախատեսված՝ 10.847.333 ԱՄՆ դոլար, իրականացված՝ 8.731.576), ՀՀ պետական բյուջեով (նախատեսված՝ 1.809.800, իրականացված՝ 1.288.536), դրամաշնորհներով, այդ թվում՝ գլոբալ էկոլոգիական հիմնադրամ (նախատեսված՝ 5.120.000, իրականացված՝ 3.874.578), Շվեդական միջազգային զարգացման ընկերակցություն (նախատեսված՝ 1.382.234, իրականացված՝ 208.826):

ՆԱԻՐԻ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Հանկարծամահ է եղել դեսպան Վահագն Մովսիսյանը

Կյանքի 47-րդ տարում երեկ հանկարծամահ է եղել Չինաստանում Հայաստանի դեսպան Վահագն Մովսիսյանը: ՀՀ ԱԳՆ հաղորդագրության համաձայն, Մովսիսյանը 1983-ին ավարտել էր գյուղինստիտուտի մեխանիզացման ֆակուլտետը, 1986-ին նույն մասնագիտացմամբ պաշտպանել թեկնածուական ատենախոսություն: 1989-90 թթ. Վահագն Մովսիսյանը սովորել է ԽՍՀՄ կառավարությանն առընթեր բարձրագույն կոմերցիոն դպրոցում, 1991-93 թթ.՝ Ռուսաստանի ժողտնտեսության ակադեմիայում:

1989-93 թթ. աշխատել է «Հայգազարդ»-ում, ապա «Պոմեքսա» ընկերության ղեկավար օղակներում, այնուհետեւ մինչեւ 2000-ը եղել է Հայաստանի բանկային համակարգում:

2000-2007 թթ. Մովսիսյանը աշխատել է Զարգացման հայկական գործակալության գործադիր տնօրեն, ապա ՀՀ վարչապետին առընթեր Գործարարության, ապա Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացման աջակցության խորհրդի քարտուղար, իսկ 2007-ից դեսպան էր Չինաստանում:

«Ազգի» խմբագրությունը խորապես ցավակցում է հանգուցյալի ընտանիքին եւ հարազատներին, սգավորությամբ վաստակաշատ պետական գործիչ Վահագն Մովսիսյանի:

Ս. Հ.

Լավ չես աշխատում, Ստեփան ջան

1-ին էջից

Հանձնաժողովի նախագահի հարցում Վ. Ղալլաճյանի եւ կոալիցիայի ներկայացուցիչների կարծիքները բաժանվում են. կոալիցիան առաջարկում է համանախագահների ինստիտուտը, բայց Ղալլաճյանն ասում է, որ ԱԺ կանոնակարգ-օրենքը նախատեսում է ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովի նախագահի եւ տեղակալի կարգավիճակ միայն, իր կողմից նա առաջարկում է հանձնաժողովի նախագահ առաջադրել խորհրդարանական ընդդիմության ներկայացուցչին:

Հանձնաժողովին ներկայացվող պահանջների մեջ Վ. Ղալլաճյանը թվեց հանձնաժողովի հասարակական վստահության հարցը, նրա օբյեկտիվ աշխատելն ու իմիտացիա չստեղծելը, ինչն ավելի վտանգավոր է, քան ընդհանրապես հանձնաժողով չունենալը: Հանձնաժողովի արդյունավետության գործոն են ժողովրդի քաղաքական ակտիվությունը, ժողովրդի եւ պետության շահերի գիտակցումը, ՄԻՊ արտահերթ զեկույցը, խորհրդարանի դերակատարության բարձրացումը, արտախորհրդարանական ուժերի ստեղծելիք հասարակական հանձնաժողովի հետ հնարավոր համագործակցությունը, ԶԼՄ-ների օբյեկտիվ գործունեությունը եւ այլն: Վ. Ղալլաճյանը կարեւոր համարեց նաեւ, որ ԵԽԽՎ հայտնի բանաձեւի՝ մարտի 1-2-ի իրադարձությունները հետաքննող ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելու առաջարկը եղել է ապրիլի 18-ին, մինչդեռ իրենք դեռ մարտի 24-ին էին շրջանառության մեջ դրել մարտի 1-2-ի իրադարձությունները եւ նախագահական ընտրություններից հետո ստեղծված իրավիճակը ուսումնասիրող ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծելու ԱԺ որոշման նախագիծ:

Ղալլաճյանն ուղերձներ արեց նաեւ խորհրդարանական ընդդիմությանը՝ ի դեմս «Ժառանգության» քարտուղար Ստյոպա Սաֆարյանի. «Լավ չես աշխատում, Ստեփան ջան», ասաց նա՝ «Լավ չես ապրելու, Սերգո ջան»-ի նմանողությամբ: Ըստ նրա՝ հենց խորհրդարանական ընդդիմությունը ամենաակտիվը պետք է հանդես գար մարտի 1-2-ի իրադարձությունների վերաբերյալ համապատասխան օրենսդրական նախաձեռնությամբ:

Այս նախաձեռնության վերաբերյալ պատգամավորների, մասնավորապես խորհրդարանական ընդդիմության կարծիքը հայտնի կդառնա այսօր:

Երեկ առաջին ընթերցմամբ ընդունվեցին ԱԺ-կանոնակարգ օրենքի այն փոփոխությունները, որոնցով նախատեսվում է ընդլայնել խորհրդարանական ընդդիմության լիազորությունները: Չնայած նախադասությանը՝ նիստին ներկա «Ժառանգության» 6 պատգամավորները ձեռնպահ քվեարկեցին, երեւի հարմար գտնելով չկտրել այն ճյուղը, որի վրա նստած են, միակ դեմն այս փոփոխություններին ՀՅԴ-ական Հակոբ Հակոբյանն էր:

Երբ «Ժառանգությունը» խիստ քննադատության ենթարկեց նաեւ երկրորդ ընթերցմամբ քննարկվող «ժողովներ, հանրահավաքներ, երթեր եւ ցույցեր անցկացնելու մասին» օրենքի փոփոխությունները, որ ներկայացնող ԱԺ նախագահ **Տիգրան Թորոսյանը** մարտի 17-ին արտակարգ իրավիճակում փոփոխություններն առաջվա օրենքի համեմատ նույնիսկ առավել բարելավված անվանեց, քանի որ նոր փոփոխություններով ոչ միայն թույլատրվում են ինքնաբուխ զանգվածային միջոցառումները, այլեւ կարգավորում դրանք, դատական կարգով լիազոր ներկայացուցչի մերժումը վիճարկելու հնարավորություն ընձեռելով: Սակայն ժառանգականները համոզված էին, որ այդ օրենքով ճգնաժամ չի հաղթահարվի եւ այն հարցերի պատասխանները չեն տրվի, որոնց պատճառով տեղի ունեցավ մարտի 1-ը:

Հ.Գ. Ի դեպ երեկ ԱԺ նախագահ Տ. Թորոսյանը որոշել էր կարգի հրավիրել «դաշնամուր նվագող» պատգամավորներին՝ «Միայն Ձեր առջեւի կոճակը սեղմեք» զգուշացմամբ: Մի պահ նա ընդհատեց քվեարկությունները՝ «Բարգավաճ Հայաստան» խմբակցության երրորդ շարքի առաջին, այդ պահին դատարկ, նստատեղի կոճակից փայլը հանել առաջարկելով, քանի որ իր համակարգչի էլեկտրոնային թվատախտակն այդ նստատեղի քվեարկության կոճակից անընդհատ «դեմ» քվեարկություն էր արձանագրում:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հասարակական-քաղաքական
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
[illegible] /հեռ 529221
Հաշվապահություն (գովազդ) /հեռ 582960
Լրագրողների սենյակ /հեռ 581841
Համակարգչային ծառայություն /հեռ 582483
[illegible] /հեռ 529353
Համակարգչային ձեւավորումը
«Ազգ» թերթի
Գ տառով հոդվածները գովազդային են, որոնց բովանդակության համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԶԳ

Անցուդարձ

«96-ին, երբ Ազատության հրապարակում կրակ բացվեց ժողովրդի վրա, հիմք դրվեց այսօրվա ողբերգությանը»

Համոզված է ՀՅԴ-ից հեռացված, Սանկտ Պետերբուրգում Հայաստանի նախկին հյուպատոսը

«Երկխոսության թեման պետք է արդիականի բոլորի սրտաբեկիչները եւ պետք է պարզ լինի դասձևը, թե մենք ինչու արեցինք այս ողբերգությունը (նկատի ունի մարտիմեկյան դեպքերը-հեղ.): Այս ողբերգության դասձևը...96-ին, երբ Ազատության հրապարակում առաջին անգամ կրակ բաց արեցին ընդդիմության վրա, կրակ բաց արեցին մարդկանց վրա, այդ օրը դրվեցին այս ողբերգության հիմքերը: Դրանից հետո այդ մեխանիզմն այնման գայթակղիչ էր, որ այդ գայթակղությանը տրվեցին նաեւ հետագա իշխանությունները», երեկ «Փաստարկ» ակումբում ներքաղաքական իրավիճակին անդրադառնալիս կարծիք հայտնեց ԱԺ նախկին պատգամավոր, ՀՅԴ-ից վերջերս հեռացված **Ռուբեն Հակոբյանը**, որը Սանկտ Պետերբուրգում Հայաստանի պատվո հյուպատոսն էր:

Ռուբեն Հակոբյանի գնահատմամբ, հետընտրական պայքարը չի ավարտվել եւ ունի իր ծանրագույն շարունակությունը: Ինչ վերաբերում է երկխոսությանը, ապա, ակումբի հյուրի խոսքով, այն չկայացավ, որովհետեւ երկու կողմերն էլ հակված չէին դրան, պարզապես հայտարարել էին երկխոսության մասին՝ ցույց տալու համար, որ քաղաքակիրթ են, պատրաստ են կարծիքներ լսելու: Այդուհանդերձ, Հակոբյանի խոսքով, երկխոսության ինչ-որ հարթություն ուրվագծվում է. «Դա այն հարթությունն է, որ ի վերջո գտնեն մեկ մեղավորի, որը կբավարարի երկուսի (Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ իշխանությունների -Գ. Գ.) պահանջներն էլ: Ես կարծում եմ թե այդ մեղավորը պետք է դառնա Ռոբերտ Քոչարյանը՝ որպես նախկին նախագահ, եւ դա կարող է երկխոսության հարթություն դառնալ»:

«Ձեր կարծիքով, ինչո՞ւ եք հեռացվել Դաշնակցությունից եւ արդյոք դա կարո՞ղ է որեւէ կապ ունենալ, որ դուք մինչ ՀՅԴ անդամ լինելը եղել եք ՀՀՇ անդամ կամ, կարծեմ, համակիր», **«Ազգի»** հարցին Ռուբեն Հակոբյանը պատասխանեց. «Ես սկզբունքային տարաձայնություններ ունեմ Դաշնակցության այսօրվա ղեկավարության վերջին մեկ տարվա քաղաքական կեցվածքի հետ, եւ լինելով նաեւ որոշակի հրապարակային քաղաքական գործիչ՝ գտնում եմ, որ մեր ազգն այսօր ապրում է այնպիսի վիճակում, որ տակտիկական քայլերը, որեւէ կուսակցության դիրքորոշումը կարող են ճակատագրական նշանակություն ունենալ ժողովրդի համար: ՀՅԴ վերջին մեկ տարվա դիրքորոշումը, իմ կարծիքով, չի նպաստում մեր պետության... համենայն դեպս իմ քաղաքական ճաշակին չի համապատասխանում: Կարծում եմ, ՀՅԴ-ն ավելի լուրջ քաղաքական դերակատարություն կունենար ոչ կոալիցիոն դաշտում, մեր քաղաքական դաշտն ավելի հավասարակշիռ կլիներ, եթե ՀՅԴ-ն գործեր ոչ կոալիցիայի դաշտում»:

Ռուբեն Հակոբյանը նշեց, թե ինքը նախապես հեռացման դիմում էր գրել եւ հիմա զարմացած է, թե ինչպես ստացվեց, որ ինքը հեռացվել է: Այդուհանդերձ, իր հեռացման պատճառի մասին Ռուբեն Հակոբյանը կուսակցությունից պատճառաբանություն չի ստացել. «Չեմ կարող ասել՝ ինչու են ինձ հեռացրել, իմ ենթադրությունն ունեմ, որ իմ հրապարակային գործունեությունն ու քաղաքական ըմբռնումները որոշակիորեն համահունչ չեն կուսակցության այսօրվա քաղաքական կեցվածքին: Ինչ վերաբերում է Ձեր հարցի 3-րդ մասին, ապա ես երբեք չեմ եղել ՀՀՇ անդամ, չեմ եղել համակիր: Երբ առաջին անգամ Գավառից ես ընտրվեցի պատգամավոր, իմ երկու գլխավոր հակառակորդներից մեկը կոմկուսից էր, մյուսը՝ ՀՀՇ պաշտոնական թեկնածուն էր: Ես ԱԺ-ում եղել եմ առաջին մամուլի քարտուղարը՝ ԱԺ-ի եւ ոչ թե ԱԺ նախագահի մամուլի քարտուղարը: Այդ կառույցը բազմաքաղաքական բնույթ էր, ես եղել եմ բոլորի մամուլի քարտուղարը եւ, բնականաբար, այդ ժամանակ Գերագույն խորհուրդը ղեկավարում էր Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Դիվանագիտական ծառայությունից ոչ թե հեռացվել եմ, այլ ավարտվել է ծառայությունս, նոր եմ սկսել քաղաքական գործունեությունս, ես դրանք չեմ համատեղել»:

Ռուբեն Հակոբյանն առաջիկայում չի պատրաստվում անդամակցել որեւէ կուսակցության, բացառում է նաեւ երբեւէ ՀՅԴ վերադառնալու հնարավորությունը: Առաջիկայում նա հիմնելու է վերլուծական կենտրոն եւ զբաղվելու է քաղաքական ու քաղաքագիտական վերլուծություններով: Նա արդեն իսկ ներկայացավ իր առաջարկներով՝ նշելով, որ ներքաղաքական իրավիճակից դուրս գալու միակ ելքը արտահերթ նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրություններն են, որոնք պետք է կազմակերպվեն ամենաուշը մինչեւ 1,5 տարուց, եւ, որ ամենակարեւորն է, պետք է նախաձեռնի Սերժ Սարգսյանը՝ որպես ներկա նախագահ, որն ունի պատմական պատասխանատվություն եւ պատասխանատվություն: «Այսպես ձեւակերպած՝ հավակնոտ են արտահերթ ընտրություններ արդար ընտրությունների համար», ասաց Ռուբեն Հակոբյանը՝ համոզմունք հայտնելով, որ Սերժ Սարգսյանն ավելի քիչ ձայներ չի ստացել, քան առաջին եւ երկրորդ նախագահները, պարզապես բոլորի դեմքում էլ լեգիտիմության կասկածների մեծ չափաբաժին է առկա եղել:

Ռուբեն Հակոբյանի կարծիքով, իշխանությունից եւ Տեր-Պետրոսյանի թիմից զատ կա նաեւ երրորդ՝ առավել առողջ եւ ազգային արժեհամակարգն իր մեջ ավելի լավ կրող հասարակության մի հատված, որն անպայման կկազմակերպվի. «Այդ երրորդ ուժն այս պահին զգուշանում է, բայց ժամանակի ընթացքում այդ հարցը կլուծվի»:

Ռուբեն Հակոբյանի մամուլի ասուլիսը բավական հետաքրքրական էր: Պարզապես զարմանալի է, որ 13 տարիների մակարդակով նախագահների լեգիտիմության կասկածելիության մասին Ռուբեն Հակոբյանը միայն այսօր է խոսում: Ինչ վերաբերում է երրորդ ուժ ունենալու գաղափարին, ապա դրա կարեւորության մասին **«Ազգը»** գրել էր դեռ նախագահական ընտրություններից առաջ: Մնում է տեսնել, հնարավո՞ր է երրորդ ուժ ստեղծելու հավանականությունը եւ արդյոք դրանք առողջ ուժեր են լինելու:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ

Բարեփոխումները «Հայփոստում» հաջող են ընթանում, բայց որակյալ կադրերի պակաս ունենք

Նշում են ոլորտի տեղական պատասխանատուներն ու միջազգային ներկայացուցիչները

Փոստային կապի ոլորտին առնչվող միանգամից երկու միջոցառում երեկ տեղի ունեցավ Երեւանում: «Հայփոստ» ընկերությունը Համաշխարհային փոստային միության հետ կազմակերպել էր սեմինար համաժողով՝ նվիրված փոստային կապի ոլորտում մարկետինգի զարգացմանը, որից հետո տեղի ունեցավ կապի տարածաշրջանային համագործակցության հանձնաժողովի եւ փոստային ծառայությունների համատեղ նիստը:

Սեմինարը նախագահող «Հայփոստ» ընկերության գլխավոր տնօրեն Հանս Բոնը այն կարծիքը հայտնեց, որ նման ձեռնարկները համատեղ նիստերը նպաստում են փոստային կապի ոլորտում գործող ընկերություններին զարգացնելու համագործակցությունը, ուսումնասիրելու եւ կիրառելու լավագույն փորձը:

Տրանսպորտի եւ կապի փոխնախարար Վրույր Առաքելյանը, որին, ի դեպ, «Հայփոստը» ժամանակին մեղադրում էր մինչ ընկերության հավատարմագրային կառավարումը չարաշահումներ կատարելու մեջ, ինչը մինչ այժմ էլ հայտնի չէ, թե ինչով ավարտվեց մոռացված անցյալում եղածը՝ նշեց, որ Հայաստանում փոստային ծառայությունը զարգանում է այն պայմաններով, որոնք սահմանվել էին Հայաստանի կառավարության հետ կնքած «Հայփոստ»-ի հավատարմագրային կառավարման հանձնելու պայմանագրով: Ըստ փոխնախարարի, ծառայությունները այստեղ համապատասխանեցվում են միջազգային չափանիշներին, թեեւ որակյալ կադրերի պակաս ունենք:

Համաշխարհային փոստային միության ներկայացուցիչ Ռաֆել Ֆերարին նույնպես ընդգծեց, որ «Հայփոստում» հաջողությամբ բարեփոխումներ են կատարվում, որոնց իր ներկայացրած կազմակերպությունը փորձում է ուղղություն տալ:

Ա. Մ.

«ՀԱՅԵԼԻ» ԱԿՈՒՄԲՈՒՄ

Ս. Նորաշենի հարցը հայ-վրացական միջեկեղեցական հարաբերությունների մի մաս

«Ակումբային» գործընկերը հարց տալո՞ւ, թե՞ նյութ ունենալու հնարավորություն

Ժուռնալիստական հետաքրքրական բնագավառ է՝ թեկուզ ափունների աներեւակայելի բազմազանության ու կյանքին համընթաց երբեւէ հանգստի վիճակ չգտանելու առանձնահատկությամբ: Բայց ոլորտը ներկայացնողներից շատերը դերակատարումները փոփոխելու մոլորության մեջ են, եւ դեռ ընդհակալ պետք լինենք, որ դա չեն անում զուտ լրագրողական գործունեությամբ:

Ասվածը բնավ էլ լրագրողների վաս հատկություններից չէ: Ավելի հաճախ մենք՝ հայերս ում ասես մեղադրելու եւ մեղավորությունը մեզանից հեռացնելու մոտեցմամբ ենք կողմնակից դառնում, մինչդեռ երեւույթները երբեք էլ մեզանից անկախ ու առանց անձնության չէ, որ տեղի են ունենում, այն էլ մեզ հետ:

Առաջին անգամ չէ, որ գնում եմ «Հայելի» ակումբում որոշ հյուրերի ունկնդրելու եւ ենթադրյալ հրապարակայնություն ունեցող թեմայի առնչությամբ ինձ հետաքրքրող հարցերը տալու: Բայց ակումբի մոդերատոր-վարող Անժելայի պարագայում ակումբի գործունեությունը մեկ մարդու թատրոնից գրեթե չի տարբերվում: Հանդիպումը վարելու փոխարեն նա կամ ինքն է հարց տալիս կամ, ավելի վատ, հյուրերի փոխարեն փորձում իր կարծիքն արտահայտել: Եվ սա՝ անընդհատ: Եվ մինչ կներկայացնեմ երեկ այդ ակումբում տեղի ունեցածը, խոստանամ, որ այսուհետեւ այդ ակումբի «աշխատանքին» կմնամ անտարբեր:

Անցնելով քննարկվող թեմային, նշեմ, որ Միջեկեղեցական հարաբերությունների գրասենյակի ղեկավար **Հովակիմ վարդապետ Մանուկյանն** ու «Նորավանք» գիտակրթական կենտրոնի փորձագետ **Թամարա Վարդանյանը** խոսում էին մայիսի կեսերին Թբիլիսիի Ս. Նորաշեն հայկական եկեղեցում առնչվող իրավիճակից ու դրա պատմահասարակական հանգամանքներից:

Հովակիմ վարդապետի ներկայացմամբ, հայերը Վրաստանում դարավոր ներկայություն ունեն, եւ այսօրվա 150000-անոց թբիլիսահայ համայնքը իր կրոնական իրավունքների պաշտպանության խնդիր ունի՝ ի դեմս Վրաստանում «վիճահարույց» որակվող 6 եկեղեցիները հայկական եկեղեցուն վերադարձնելու խնդրի: Ըստ հոգեւորականի, եկեղեցիների խնդիրն ու Վրաստանում ընդհանրապես բոլոր կրոնական համայնքների կարգավիճակի չլուծված լինելը մնում են օրակարգային հարցեր:

«Ազգի» ընթերցողները մինչեւ մայիսին վրացի խահանա հայր Թարիելի կողմից հերթական անգամ Նորաշենը վրացականացնելու փորձերը եւս տեղեկացվել են Վրաստանում Հայ առաքելական եկեղեցու խնդիրներից, իսկ «Ազգի» մայիսի 17-ի, 21-ի, 22-ի, 23-ի համարներում ամենայն մանրամասնությամբ ներկայացվել են հենց Ս. Նորաշենին վերաբերող իրավիճակն ու հնարավոր զարգացումները: Այս առումով երեկվա ասուլիսում նորություն չկար:

Մեծ դեպքում, փորձագետ Թամարա Վարդանյանի ներկայացմամբ էլ, ընդհանրացնելով հարցը, նշվեց, որ հայկական եկեղեցիների խնդիրը վրաց-հայկական հարաբերությունների մաս են այն դեպքում, երբ վրացիների համար Ս. Նորաշենի վիրահայոց թեմին վերադարձնելը կարող է դիտվել որպես պարտություն՝ հայկական կողմի հաղթանակի համեմատությամբ: Վարդանյանի մասնագիտությամբ, պատասխան է նաեւ թբիլիսահայ համայնքը, որտեղ չկա միավորող կենտրոն: Ավելին, ըստ փորձագետի, թբիլիսահայ համայնքը, բնավ էլ ոչ ջավախահայության նմանությամբ, ատոմացված է, թույլ ու բզկտված:

Միեւնույն ժամանակ, որոշակի հակասություններ առկա են վրացական պետության եւ վրաց եկեղեցու առաջնորդների միջեւ, որի ֆոնին դժվար է հասկանալ, թե ում եւ ինչու են հարմար ներկա պահին հայկական եկեղեցիների շուրջն առաջացած իրավիճակի այսօրինակ զարգացումները: Իսկ թե այս ամենում ինչ դերակատարում ունի կամ կարող է ունենալ Հայաստանի Հանրապետությունը եւ արդյոք արդեն իսկ արվածը կարելի՞ է բավարար գնահատել՝ միանշանակ պատասխան չհնչեց:

Ա. ՉԱՐԽԱՅԱՆ

Հ.Գ. Մենք՝ լրագրողներս հաճախ ենք մոռանում մեր տեղի ու դերի մասին ու քաղաքական գործիչներին հատուկ սեփական կիսաս-պոաս տեղեկացվածությամբ ու գերագնահատված զգացումով ենք միջամտում հարցերի, որոնց առնչությամբ մեր կարծիքը չեն էլ հարցրել: Հայաստանյան իրականությունը հայ լրագրողին լիովին հնարավորություն է տալիս կարծիք արտահայտելու, բայց լրատվամիջոցի՛ միջոցով:

Ջրազրկում

«Երեւան ջուր» ընկերությունը տեղեկացնում է իր հաճախորդներին եւ սպառողներին, որ շինարարական աշխատանքների հետ կապված՝ հունիսի 11-ի ժամը 10.00-ից մինչեւ հունիսի 12-ի ժամը 7.00-ը կդադարեցվի Նալբանդյան, Վարդանանց, Հանրապետության, Խանջյան, Մելիք-Ադամյան, Ֆիրդուսու փողոցների եւ հարակից տարածքների, Տիգրան Մեծի փողոցի թիվ 1-20 հասցեների եւ կառավարության շենքի ջրամատակարարումը:

Ընկերությունը հայցում է սպառողների ներողամտությունը պատճառված անհանգստության եւ կանխավ շնորհակալություն հայտնում ըմբռնման համար:

«Երեւան ջուր» ՓԲԸ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- ժամը 11.00-ին «ՌԻԱ-նովոստի» սրահում տեղի կունենա Երեւան-Բաքու-Մոսկվա հեռուստակամուրջ քաղաքագետների մասնակցությամբ:
- ժամը 12.00-ին «Փաստարկ» ակումբի հյուրն է Արտակ Սաղոյանը:
- ժամը 12.00-ին «Հայացք» մամուլի ակումբի հյուրն է Արման Մելիքյանը: Թեման՝ «Հայաստան. ներքին-արտաքին քաղաքականություն»:
- ժամը 13.00-ին «Հայացք» մամուլի ակումբի հյուրն է ՀՀ ֆիտ-բոդիսինգի ազգային ֆեդերացիայի նախագահ Գառնիկ Հայրապետյանը:
- ժամը 13.00-ին «Ուրբաթ» ակումբի հյուրն է ԱԺ «Ժառանգություն» խմբակցության անդամ Վարդան Խաչատրյանը:
- ժամը 14.00-ին Ազգային գրադարանի դահլիճում (երրորդ հարկ) կկայանա Գոհար Մարտիկյանի «Ծղակոտր իմ տոհմածառ» գրքի շնորհանդեսը:

Լռության դատապարտված պատմությունը սկսում է բարբառել...

ՀՀ ԳԱԱ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտը վերջերս լույս է ընծայել «Հայոց ցեղասպանության մասին անգլերեն ուսումնասիրություններ եւ հետազոտություններ» շարքի առաջին հատորը, որը նվիրված է Լոս Անջելեսի UCLA համալսարանի հայագիտական ամբիոնի գիտաշխատող, գրականագետ դոկտոր **Ռուբինա Փիրումյանի** «And Those Who Continued Living in Turkey after 1915» («Իսկ նրանք, ովքեր շարունակեցին ապրել Թուրքիայում 1915-ից հետո») անգլերեն ուսումնասիրությանը՝ 277 էջ:

Հատորը մաս է կազմում հեղինակի եռահատոր մի մեծ ծրագրի, որը մինի ամփոփի ինչպես սփյուռքահայ, այնպես էլ խորհրդահայ եւ թուրք սերունդների անդրադարձը Հայոց ցեղասպանությանը, թե ինչպե՞ս ծնողների, մեծ հայրերի եւ մեծ մայրերի ողբերգական անցյալի հիշողությունները փոխանցվել են նրանց եւ ազդել նրանց աշխարհայացքի, կյանքի ընկալման, ի վերջո՝ նրանց ինքնության վրա. եւ այդ բոլորը հայ եւ օտար գեղարվեստական գրականության միջոցով:

Սույն հատորում Ռ. Փիրումյանն առաջին անգամ գիտական խիզախությամբ հետազոտության առարկա է ընտրել այն թուրք եւ հայ գրողներին, ովքեր երկարատեւ լռությունից հետո վերջապես արծարծում են այդ կարգի թեմաներ:

Ուսումնասիրության մեջ հեղինակը նմնության է առնում հայկական ինքնության հետեղենության ծավալներությունների արտացոլումը թուրքական եւ սփյուռքահայ գեղարվեստական գրականության մեջ: Հեղինակն անդրադառնում է հանրապետական Թուրքիայի ամբողջ պատմության ընթացքում ազգային փոքրամասնությունների իրավունքների բռնադատմանն ու խտրականության մթնոլորտում հայ ժողովրդի անցյալի կրած հալածական տառապանքներին, որոնք երկար ժամանակ թաղված մնացել էին լռության մեջ: Հաջորդական իշխանությունները արգելել էին հայոց պատմության, աշխարհագրության եւ նման զգայուն նյութերի դասավանդումը հայկական դպրոցներում՝ կանխելով պատմական հիշողության բնականոն, սերնդեսերունդ փոխանցումը: Թուրքական իշխանությունների՝ Հայոց ցեղասպանության ժխտողության հետեւողական ուրացման եւ մոտիկ անցյալի նկատմամբ ցուցաբերված խտրական մոտեցման հետեւանքով մոռացության մատնված Հայկական հարցը Թուրքիայում:

Քաղաքական ու ընկերային մեկուսացման այդ պայմաններում «ցեղասպանությունը վերապրած ու Թուրքիայում իր կյանքը շարունակող հայ մարդը ինչպե՞ս է ընկալել ու ընկալում իր ազգային ինքնությունը եւ ինչպե՞ս է պահել այդ ինքնությունը»: Հարցեր, որոնք մտահոգում են հեղինակին, եւ նա հանգամանորեն քննության է առնում ցեղ, լեզու, պատմություն, մշակույթ, ավանդույթներ, հողային պատկանելություն եւ այլ ազդակներ, որոնցով ձեւավորվում է ազգային ինքնության բարդ կառույցը: Հեղինակն այդ ելակետից ուսումնասիրում է ցեղասպանությունից ողջ կերպով փրկված այն հայերի հոգեբանական բարդույթները, որոնք կամովին կամ պարտադրաբար մնացել են Թուրքիայում՝ զբաղեցնելով իրենց տեղը թուրք հասարակության մեջ:

Հեղինակն այդ լայն համայնապատկերի մեկ ծայրում տեսնում է այն անհատներին՝ մեծ մասամբ կանանց ու երեխաներին, որոնց մի որեւէ թուրք, քուրդ կամ արաբ «փրկել» է՝ գնել կամ առեւանգել եւ բռնի կրոնափոխել: Նրանք շարունակել են ապրել մահմեդական միջավայրում, երեխաներ են մեծացրել: Սակայն գոյություն ունեն ընտանիքներ կամ ընտանիքների խմբեր, որոնք մահմեդականություն ընդունելով զերծ են մնացել տեղահանություններից ու ջարդերից: Նրանցից ոմանք օտարացել ու ձուլվել են իսլամ հասարակության մեջ, իսկ ոմանք՝ աներեւույթ պահել են մահմեդականությունը, բայց գաղտնի պահպանել քրիստոնեությունը՝ դառնալով ծպտյալ հայեր, ոմանք էլ՝ հարմար առիթն օգտագործելով, վերադարձել են իրենց արմատներին, բայց, հալածանքներին չդիմանալով, լքել են իրենց ծննդավայրը, փոխադրվել Ստամբուլ կամ արտասահմանյան երկրներ՝ նպաստելով թուրքական իշխանությունների հետամնդված գերնպատակին՝ «երկրի ներսը մաքրել հայկական տարրից»:

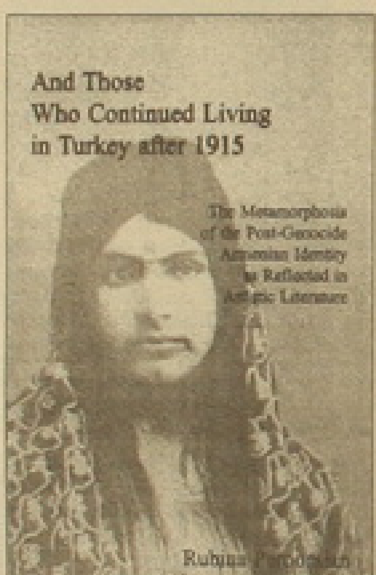

Համայնապատկերի մյուս ծայրում հեղինակը տեսնում է սփյուռքահայ համայնքը, որը համարվում է կրոնական փոքրամասնություն եւ օրեցօր նվազում է: Անցյալում նա գրեթե միշտ լռություն է պահպանել: Եվ ինչպես թուրք սոցիոլոգ, պրոֆեսոր Ֆաթմա Մյուգե Գյոչեքն է գրել, յոթանասունհինգ տարի տեւեց, մինչեւ սփյուռքահայ գրողը համարձակություն գտավ իսլամ հասարակությանը պատմելու տեղահանության ու ջարդերի մասին, որոնք այնքան կարեւոր մասն են կազմում նրա ու նրա նախորդների անհատական եւ հավաքական հիշողության: Ռ. Փիրումյանը եզրակացնում է. «Վերջին տարիներին իրավիճակը փոխված է Թուրքիայում: Պատռված է լռության վարագույրը, մանավանդ՝ դրսում ապրող թուրք մտավորականները փորձում են հաշվի նստել անցյալի հետ ու հայտնաբերել իրենց հայրենիքի պատմության մութ կամ բոլորովին ջնջված էջերը»: Նա անդրադառնում է թուրք ազգային ծայրահեղականների կողմից «Ակօս»-ի խմբագիր՝ Հրանտ Դինքի սպանությանը, որը հեղաշրջեց թուրք հասարակությանը: Նա հայտարարում էր, որ ինքը թուրք չէ, այլ՝ հայ է Թուրքիայից, այսինքն՝ հարցականի տակ էր առնում «թուրք ինքնության» գաղափարը: Դինքը ոռոնում էր կրոնափոխ հայերին, խրախուսում հայի արյուն կրող, հայ նախնի ունեցող թուրքերին, որոնք պետք է վերանայեն իրենց ազգային ինքնությունը: Ի վերջո, Հրանտ Դինքն անվախորեն հայտարարում էր, որ 1915-ին պատահածը ցեղասպանություն էր:

Այնուհետեւ հեղինակն անդրադառնում է թուրք այնպիսի առաջավոր մտավորականների ստեղծագործություններին, ինչպիսին Քեմալ Յալչընն է իր «Հոգիս ինձանով կը խայտայ» գրքով: Նա եւ իր սերնդակիցները՝ Թաներ Ակչամի, Օսման Քոհերի եւ շատ ուրիշների նման սկզբում ոչինչ չի իմացել հայերի մասին: Եվ ինչպես ինքն է խոստովանել, ինքը եւս դպրոցում սովորել է, որ «հայերը դավաճաններ էին, որոնք Թուրքիայի թշնամիների հետ միացած փորձեցին երկրի իշխանությունը տապալել»: Սակայն Յալչընը հետագայում ծանոթացավ 1915-ի իրադարձություններին եւ դրանց բացարձակ ուրացմանը, ականատես եւ ականջալուր եղավ իսլամացված հայերի նկատմամբ շարունակվող խտրականությանն ու հալածանքին եւ առաջին թուրքն էր, որ հետաքրքրվեց, հանգամանորեն գրի առավ նրանց արգելված ու մոռացության դատապարտված պատմությունը՝ ի հայտ բերելով ճշմարիտ իրականությունը:

Հեղինակն անդրադառնում է նաեւ Օսման Քոհերի գործերին, ինչպես նաեւ համշենահայերի պարտադրված կրոնափոխությանը, առեւտուր կրոնափոխ դարձած «թարուն» կամ «ծպտյալ» այն անձանց, որոնք հաճախ պատրաստ են վերադառնալ իրենց արմատներին:

Գրական քննության են առնված նաեւ քուրդ գրող Մեհմեդ Ուզունի, թուրք գրողներ Ֆեթհիե Չեթինի, Օրհան Փամուկի, էլիֆ Շաֆաքի եւ այլոց ստեղծագործություններում նկարագրված, սփռողական հանգամանքներում մահմեդականություն ընդունած, բայց իրենց հայեցի արմատները չմոռացած հերոսները, որոնք տասնամյակներ շարունակ լռել են՝ հոգու խորքում անթեղած պահելով իրենց ազգային ողբերգությունը:

Այնպես որ, լռության դատապարտված պատմությունը սկսում է բարբառել...

ՎԵՐԺԻՆԵ ՍՎԱԶԼՅԱՆ,
Բանասիրական գիտությունների դոկտոր,
ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող

Չարենցավանում առեւտրի հին տաղավարները փոխարինվում են նոր շինություններով

Ամեն համայնք իր հոգսերն ու խնդիրներն ունի, բայց ամեն մի համայնքի ղեկավար դրանց վերաբերում է յուրովի եւ տալիս է ինքնատիպ լուծումներ: Այդ տեսանկյունից պետք է նկատել, որ Չարենցավան քաղաքը ապրում է իր բնականոն հունով, եւ ամեն քան գրեթե իր միջոց տեղում է: Իսկ թե ընդհանուր առմամբ ինչ հիմնախնդիրներ են լուծվել քաղաքում, քաղաքապետ **Հակոբ Շահգալդյանը** նկատեց. «Նախ՝ Չարենցավանի հիմնախնդիրներից են եղել արտաքին լուսավորության եւ ասֆալտապատման հարցերը, հիմա արդեն իսկ տեղադրվել է արտաքին լուսավորության նոր համակարգ, իսկ քաղաքի բոլոր գլխավոր փողոցները լուսավորված են, ու արդեն անցել ենք բակային լուսավորությանը: Կատարել ենք նաեւ ասֆալտապատման խոշորածավալ աշխատանքներ, մոտ 15.000 քմ, այն էլ ոչ միայն գլխավոր փողոցներում, այլեւ բակերում:

- Ի դեպ, պ. Շահգալդյան, ներկա պահին քաղաքում շինարարություն է ընթանում, եւ երբ չենք սխալվում, քաղաքի հին տաղավարները փոխարինվում են նոր շինություններով: Արդյոք դա բնակիչների դժգոհության տեղիք չի՞ տալիս...

- Այնհայտ էր, որ վերջին 10-15 տարիների ընթացքում ժողովուրդը առեւտուր էր կազմակերպում քաղաքում տեղադրված անշուք տաղավարների մեջ, բայց հիմա հասունացել է պահը, որ այդ հին կրպակները փոխարինվեն նոր շինություններով: Մենք բնակչության շրջանակում հարցումներ ենք անցկացրել, հաշվի ենք առել նաեւ նրանց կարծիքները, որից հետո ձեռնամուխ ենք եղել այս գործին, բոլորն էլ համակարծիք են եղել այս աշխատանքները իրականացնելու համար: Անշուշտ, այս գործընթացը ֆինանսական ծախսեր է պահանջում, բայց վերջ ի վերջո խաղը մեջ է բարեկարգվի, թե՞ ոչ: Արդեն մեկ տարի մենք լծվել ենք քաղաքի բարեկարգման աշխատանքներին, եւ դա իրականացվում է բոլորի աչքի առջեւ:

- Խոսակցություններ կան, որ քաղաքապետարանը այս գործընթացի ժամանակ ֆինանսապես երկնանկի շահում է:

- Անկեղծ ասած, շահելու խնդիր ընդհանրապես չկա, հայտարարվել է մրցույթ, եւ կարելի է ասել, որ գրեթե բոլոր կրպակատերերն իրենք իրենց մրցույթում հաղթող են ճանաչվել: Ոչ ոքի իրավունքները չեն ոտնահարվել, ամեն ինչ իր բնականոն հունով առաջ է գնացել:

Ինչեւէ, թե որքանո՞վ է չարենցավանցին գոհ կամ դժգոհ այս գործընթացից, առայժմ նրանցից շատերի հետ զրուցելուց հետո պարզ դարձավ, որ նրանք եւս քաղաքապետի այն կարծիքին են, որ «ֆինանսական ծախսեր պահանջվում են, բայց վաղ թե ուշ այս անշուք տաղավարները պետք է հանվեն ու քաղաքն էլ պետք է բարեկարգվի»: Իսկ չարենցավանցի **Արարատ Չոբանյանի** կարծիքով էլ, «անհրաժեշտ տաղավարի փոխարեն գեղեցիկ շինություն ունենալն առաջին հերթին ինձ համար է շահավետ, քանի որ հաճելի ու հարմարավետ պայմաններ է ստեղծում առեւտուր կազմակերպելու եւ սպասարկման մակարդակը բարձրացնելու համար»:

Վ. [illegible]

Գ

ԱԿՆԱԴԱՐՁ

Չմոռանանք նախկին ղեկավարներին

Հայոց թերթերը հրապարակել էին Ռոբերտ Քոչարյանի կենսաթոշակային ապահովման մանրամասները: Անշուշտ, քաղաքակրթության նշան է երկրի նախկին ղեկավարների նյութական բարեկեցության երաշխավորումը: Բայց այս կապակցությամբ, բնականաբար, հարց է առաջանում՝ իսկ ինչո՞ւ Հայաստանի իշխանությունները որեւէ ձեւով հոգատարություն չեն դրսեւորում հանրապետության մյուս ղեկավարների, մասնավորապես Սուրեն Հարությունյանի նկատմամբ:

Ամենայն հավանականությամբ կինչեն առարկություններ, թե նա չի եղել անկախ Հայաստանի ղեկավար: Հետո ինչ, այդ նույն անկախության տարիներին նա 7 տարի եղել է նախագահի ներկայացուցիչն ԱՊՀ երկրներում եւ Հայաստանի դեսպանը Բելառուսում: Եվ ի վերջո, ի՞նչ կարեւոր է, թե նա երբ է եղել հայոց ղեկավար: Չմոռանանք, որ դրանք մեր երկրի նորօրյա պատմության ամենածանր տարիներն էին, երբ հսկա ցեղությունը հիվանդագին ու ընթացիկ խլխլվում էր եւ հանրապետության առջեւ հառնում էին բազում նորահայտ դժվարություններ, որոնք պետական կենսագործունեությունը դարձնում էին անչափ բարդ, հակասական եւ անկանխագուշակելի: Քաղաքական խայտաբղետ հոսանքներին գումարվել էին ավերիչ երկրաշարժը, տնտեսական շրջափակումը, Ղարաբաղի խնդիրը...

Բայց հենց այս հենքի վրա էլ երեւացին անկախության ճանապարհի անդրանիկ ուղեցույցները՝ Սուրեն Հարությունյանի օրով առաջին անգամ պաշտոնապես նշվեցին Հայաստանի առաջին հանրապետության օրը, Ցեղասպանության օրը, ընդունվեց ազգային եռագույն դրոշը, Հայաստանը Ղարաբաղը մտցրեց իր կազմի մեջ, անցկացվեցին պառլամենտի առաջին ազատ ընտրությունները եւ այլն: Որեւէ մեկը գիտե՞ Հայաստանում, որ երկրաշարժից հետո արտասահմանից անմիջապես օգնություն ցույց տալու հարցը (աննախադեպ երեւույթ կոմունիստների ժամանակ) նա է բարձրացրել Գորբաչովի առջեւ եւ իր համառությամբ հասել դրա դրական լուծմանը: Եվ այդ մարդուն Հայաստանում, ինչքան ինձ է հայտնի, նույնիսկ կենսաթոշակ էլ չեն նշանակել...

Լավ, նրան, գուցե, թիկնապահներ պետք չեն, Սուրեն Հարությունյանը կարող է այսօր խիղճը հանգիստ քայլել Երեւանի փողոցներով, բնավ էլ մտավախություն չունենալով, որ որեւէ մեկը կարող է մոտենալ իրեն եւ մեղադրել, ասենք, կաշառակերության, անարդարությունների, ժողովրդի նկատմամբ խարդախության մեջ: Ըստ երեւույթին, շատ քան տեսանելի է դառնում տարիների հեռվից: Հարությունյանի անձնական ծառայությունն էր, որ նրա կառավարման հիրավի խենթ տարիներին չհեղվեց մարդկանց արյունը: Դուր է գալիս ոմանց, թե ոչ, Սուրեն Հարությունյանը պատմական անձնավորություն է եւ արժանի պատշաճ ուշադրության:

Կարծում ենք, որ Հայաստանի նոր իշխանությունների համար բարոյականության հարցում այլընտրանքներ չպիտի լինեն, քանզի հենց դրա կարիքն է մեծապես զգում բովանդակ հայ ժողովուրդը: Իսկ տարրական ուշադրությունն այն մարդկանց նկատմամբ, ովքեր իրենց ուժերի գերագույն չափով ազնվորեն ծառայել են սեփական ժողովրդին, բարոյականության հարց է, վերաբերի դա Սուրեն Հարությունյանին, թե նրա նման որեւէ մի այլ ազգանվեր քաղաքական գործչի:

[illegible],
Մոսկվա

Ազգային խնդիրները Թուրքիայի օրակարգի մաս են կազմում

Որքան էլ երկրում հետեւողականորեն անտեսվի էթնիկ ոչ թուրք խմբավորումների առկայությունը

2007-ի մարտին Մալաթիայում դաժանաբար սպանվել էին քրիստոնեական գրականություն հրատարակող «Զիրվե» հրատարակչության երեք աշխատակիցներ, մեկը՝ գերմանացի: Սպանությունից հետո ազգային անվտանգության խորհուրդը կարգադրել է «Թուրքիայում էթնիկ խմբավորումների տեղաբաշխման» վերաբերյալ զեկուցագիր պատրաստել, որին ձեռնամուխ են եղել Կեսարիայի, Էլյազիգի եւ Մալաթիայի համալսարանների դասախոսները: Զեկուցագիրը կցվել է քրիստոնյա միսիոներների սպանության գործին:

Նշելով զեկուցագրի մասին հունիսի 6-ի համարում, «Միլլիեթը» գրում է, որ դա ուշագրավ վիճակագրական տվյալներ է պարունակում երկրի էթնիկ եւ կրոնական խմբավորումների առնչությամբ: Դրանցից թերեւս պետք է առանձնացնել ալեւիներին վերաբերող տվյալները, որովհետեւ տարբեր աղբյուրներում նրանց թիվը 5 միլիոնից 25 միլիոն է ներկայացվում, իսկ ուսումնասիրությունում, որը զեկուցագրի համար հիմք են ընդունել վերոհիշյալ դասախոսները, շուրջ 8 միլիոն 750 հազար: Ըստ «Միլլիեթի», եթե մեկ միլիոն ալեւի բնակվում է եվրոպական երկրներում, եթե նրանց գումարենք այն ութ նահանգի ալեւիներին, որոնք չեն ներառվել ուսումնասիրության շրջանակում, ապա կարելի է ասել, որ Թուրքիայում ալեւիների թիվը 10 միլիոն է:

Սակայն խնդրո առարկա ուսումնասիրությունը պրոֆ. Շաբան Քուզգունի գլխավորած աշխատանքային խումբը կատարել է ութ տարի առաջ, որի շրջանակներում ընդգրկվել են ոչ թե 76, այլ 68 նահանգներ: Թուրքական թերթը նկատի առնելով անցած ութ տարիներին ալեւի բնակչության աճը, ենթադրում է, որ ալեւիները հասած կլինեն 11 միլիոնի: Դա համազոր է Թուրքիայի բնակչության 15 տոկոսին, իսկ ալեւիները դավանանքով շիա են, ինչի հիման վրա «Միլլիեթը» եզրակացնում է. «երկրում սուննիները կազմում են բնակչության 85 տոկոսը»:

Ըստ ուսումնասիրության, Թուրքիայում էթնիկ խմբավորումներն ունեն հետեւյալ կազմը.

Թուրքեր.- Այս խմբում են ընդգրկված թուրքմենների, յորուկների, թահթաջիների, խալաջի, աֆշարի պես թուրքական ծագում ունեցողների թիվը 50 մլն է կազմում: Եթե նրանց, անկախ ծագումից, թուրքացածներին էլ ավելացնելու լինենք, ապա երկրում թուրքերի թիվը կհասնի 55 մլն:

Քրդեր.- Զեկուցագրում քրդերը ներկայացված են առավելագույն բնակչություն ունեցող երկրորդ էթնիկ խմբում: Զազաներով հանդերձ, որոնք 3 մլն են, քրդերը Թուրքիայում ավելի քան 12 մլն 600 հազար են: Սակայն նրանց շուրջ 2,5 մլն-ը բռնել է թուրքացման ուղին:

Վրացիներ.- Գլխավորապես բնակվում են Օրդուի, Արդվինի, Սամսունի պես նահանգներում, ինչպես նաեւ Մարմարա ծովի առափնյա շրջաններում: Նրանց թիվը հասնում է շուրջ 1 մլն-ի: Վրացիների ճնշող մեծամասնությունը, բացառությամբ Սեւ ծովի առափնյա մի քանի նահանգներում բնակվողների, մոռացել է վրացերենը, սակայն Վրաստանի անկախացմամբ նկատվել է նախնյաց արմատներին վերադառնալու ձգտումներ:

Բոշաներ.- Բնակվում են Արդահանում, Իգդիրում եւ Սամսունում: Երկրում բոշաները շուրջ 2 մլն են:

Չերքեզներ.- Երկրի տարբեր շրջաններում բնակվող չերքեզների թիվը 2,5 մլն է, սակայն նրանց 80 տոկոսը մոռացել է մայրենի լեզուն:

Արաբներ.- Բնակվում են Սղերթում, Շըրնաքում, Մարդինում, Դիարբեքիրում, Ուրֆայում, Հաթայում եւ Ադանայում: Արաբ բնակչությունը 870 հազար է:

Ալբանացիներ.- Թուրքիայում ալբանացիների թիվը 1 մլն 300 հազարից ավելի է, սակայն նրանց կեսից ավելին թուրքացած է: Նրանցից 500 հազարը միայն պահպանում է «ալբանական ինքնությունը»:

Լազեր.- Սեւ ծովի առափնյա արեւելյան շրջանների բոլոր բնակիչներին լազ համարելու պատճառով լազերի թիվը երկրում խիստ ուռճացվել է: Մինչդեռ նրանք 80 հազարից չեն անցնում, որովհետեւ կովկասյան խմբին պատկանող եւ լազերենի տիրապետող բուն լազերը բնակվում են Ռիզեի եւ Արդվինի մի քանի գյուղերում միայն, ինչպես նաեւ արտագաղթի հետեւանքով Մարմարայի ափամերձ որոշ նահանգներում:

Համշենցիներ.- Լազերի պես բնակվում են Ռիզեի եւ Արդվինի որոշ գյուղաքաղաքներում, շուրջ 13 հազար են:

Պոմակներ.- Ոմանց համաձայն, թուրքական, իսկ որոշ տվյալներով, սլավոնական ծագում ունեցող պոմակների թիվը Թուրքիայում 600 հազար է, բոլորն էլ թուրքացած են:

Էթնիկ այլ խմբավորումներ.- Թուրքիայում այս խմբավորումներին պատկանող բնակչությունն ավելի քան 1 մլն է, որոնցից 700 հազարը գնչուներ են: Թուրքիայում կա նաեւ շուրջ 60 հազար հայ, 20 հազար հրեա, 15 հազար հույն եւ անորոշ ասորի բնակչություն:

Զեկուցագրում ուշադրություն է հրավիրվել էթնիկ խմբավորումների աճի տեմպերի վրա, որի համաձայն վերջին 15 տարիներին նվազել է թուրքերի թիվը: Իսկ քրդերը տարեկան 2,5 տոկոս աճ են արձանագրել: Հակառակ դրան, բոշաների թիվը՝ 0,12, թուրքերինը՝ 0,8, ալբանացիներինը՝ 0,5 տոկոսով կրճատվել է: Փոխարենը սակայն աճել է թուրքացող քրդերի, չերքեզների, ալբանացիների, ինչպես նաեւ արաբների թիվը:

Պրոֆ. Քուզգունի գլխավորությամբ 8 տարի առաջ կատարված ուսումնասիրության տվյալներին «Միլլիեթը» մեզ ծանոթացրել է «Թուրքիայում էթնիկ խմբավորումների տեղաբաշխման» զեկուցագրի միջոցով: Այսինքն՝ մեզ հայտնի են ոչ թե ուսումնասիրության տվյալները, այլ զեկուցագրում դրանց արտացոլումը: Այդ իսկ պատճառով անդրադառնանք զեկուցագրին, նշելով դրանում ներառված տվյալների հակասականությունը: Ինչ առնչվում է այն, որ թուրքերի թիվը Թուրքիայում 0,8 տոկոսով կարող է նվազել այն դեպքում միայն, եթե մինչ այդ թուրքի համարում ունեցողները վերադառնան իրենց նախնյաց արմատներին: Քանի որ արմատներին վերադարձողները չէին կարող էթնիկ թուրք լինել, ուստի զեկուցագրում խիստ ուռճացված պետք է լինի էթնիկ թուրքերի քանակը: Կամ, ինչպես է լինում, որ Արդվինի եւ Ռիզեի ընդամենը մի քանի գյուղերում բնակվող լազերը 80 հազարի են հասնում, իսկ այդ նույն նահանգների գյուղաքաղաքներում բնակվող ծագումով հայ համշենցիները սահմանափակվում են 13 հազարով, էլ չենք խոսում, որ վերջիններս կազմում են եւ Արդվինի, եւ Ռիզեի, եւ Հոփայի բնակչության բուն զանգվածը:

Զեկուցագրում արհեստականորեն նվազեցված է նաեւ ալեւիների ու քրդերի թիվը: Հիշեցման կարգով նշենք, որ 1980-ի սեպտեմբերի 12-ի հեղաշրջումից հետո գեներալ Քենան Էվրենի կարգադրությամբ անցկացված ուսումնասիրության արդյունքներով Թուրքիայում ալեւիների թիվը 20 միլիոնի էր հասնում, իսկ Թուրգութ Օզալը դեռեւս 90-ականի սկզբին ասել էր, որ երկրում 15 մլն քուրդ բնակչություն կա: Ընդ որում Օզալը որպես Թուրքիայի նախագահ, քրդերի թիվն ուռճացնելու որեւէ խնդիր չպետք է ունենար:

Խիստ նվազեցված է նաեւ լազերի եւ գնչուների թիվը: Սակայն զեկուցագիրն այնուամենայնիվ չի ժխտում Թուրքիայում ալեւիների, քրդերի, այլ կրոնական եւ էթնիկ խմբավորումների առկայությունը, որն էլ դա պայմանավորված լինի այդ խմբավորումների ինքնագիտակցության բարձրացմամբ: Այլ կերպ, էթնիկ ոչ թուրք խմբավորումների հետեւողական անտեսումը Թուրքիայում չի հանգեցրել օրակարգից ազգային խնդիրների դուրսմղմանը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Թուրքական օդուժը գրոհեց Իրաքում ՔԲԿ-ի դիրքերը

Անվտանգության 6 նոր գոտի Թուրքիայում

Թուրքական օդուժը ներխուժել է Հյուսիսային Իրաք եւ քրդաբնակ շրջաններում հարվածել ՔԲԿ գրոհայինների դիրքերին: Այդ մասին երեկ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել է Իրաքյան Քրդստանի անվտանգության ուժերի ներկայացուցիչը:

Նրա խոսքերով, Դահուկի նահանգում երկուշաբթի օրը ռմբակոծվել է քրդական գյուղերից մեկը:

Թուրքիան պարբերաբար ռազմական գործողություններ է իրականացնում ՔԲԿ անջատականների դեմ, որոնք, Անկարայի տվյալներով, հենակետեր ունեն Հյուսիսային Իրաքի լեռներում: Թուրքիայի հարավ-արեւելքում քուրդ գրոհայինների դեմ ակտիվ գործողություններ են մղվում մասնավորապես վերջին 6 ամիսներին: Բանակը քուրդ անջատականների դեմ կռվելիս, Հյուսիսային Իրաքի տարածք է մտնում կառավարության խորհրդարանի տրամադրած մեկամյա լիազորության հիման վրա:

ՔԲԿ-ն ահաբեկչական կազմակերպությունների շարքին է դասված Թուրքիայում, ԱՄՆ-ում եւ Եվրամիության որոշ երկրներում:

Հաղորդվում է նաեւ, որ Թուրքիայի գլխավոր շտաբը անվտանգության 6 նոր գոտի է ստեղծել երկրի հարավ-արեւելքում: Այդ գոտիները գտնվում են Իրաքին սահմանակից երեք նահանգներում, ինչպես նաեւ Իրանին սահմանակից Վանի նահանգում: Հունիսի 12-ից մինչեւ սեպտեմբերի 12-ը այդ 6 գոտիներում բանակը ՔԲԿ-ի դեմ պայքարելիս կունենա ընդլայնված լիազորություններ:

Անվտանգության գոտիները փակ շրջաններ են, որտեղ փաստորեն գործում է ռազմական ռեժիմ: Քաղաքացիական անձինք չեն կարող այնտեղ մտնել առանց հատուկ թույլտվության: Զինվորականներն այնտեղ իրավունք ունեն կրակ բացելու հրամաններին չենթարկվողների վրա:

ԼՈՒՐԵՐ

Եվրոպայում սկսվեց Բուշի հրաժեշտի շրջայցը

ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը երեկ ժամանել է Սլովենիայի մայրաքաղաք Լյուբլյանա, Եվրոպայում սկսելով իր հրաժեշտի շրջայցը:

BBC-ն հաղորդում է, որ Լյուբլյանայի դղյակներից մեկում Բուշը հանդիպում կունենա Եվրամիության երկրների ղեկավարների հետ. օրակարգում է ԵՄ եւ ԱՄՆ համագործակցության առաջնահերթ հարցերի քննարկումը:

2009-ի հունվարին ավարտվում է Բուշի պաշտոնավարման ժամկետը, ուստի եվրոպացի ղեկավարներն ուզում են մինչ այդ նրա հետ քննարկել այն հարցերը, որոնց առթիվ միջազգային համագործակցության մեջ Եվրոպան եւ ԱՄՆ-ը միասնական տեսակետ ունեն:

Սպասվում է, որ հանդիպման մասնակիցները խիստ սպառնալիքներ կհասցեագրեն Իրանին եւ Զիմբաբվեին: Մասնավորապես իրանական բանկերի դեմ կարող են լրացուցիչ պատժամիջոցներ ձեռնարկվել, եթե Թեհրանը չհրաժարվի ուրանի հարստացման ծրագրից:

Հանդիպման ընթացքում կընդունվի ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարին ուղղված դիմում, որով կառաջարկվի աշխատանքային խումբ գործուղել Զիմբաբվե՝ այնտեղ նախագահական ընտրությունների երկրորդ փուլի նախօրեին եւ դրանց ընթացքում մարդու իրավունքների վիճակն ուսումնասիրելու նպատակով:

Սլովենիայից հետո Բուշը կայցելի Գերմանիա, Իտալիա, Ֆրանսիա, Մեծ Բրիտանիա, ինչպես նաեւ Վատիկան, որտեղ նրան կընդունի կաթոլիկ եկեղեցու հովվապետ Բենեդիկտոս 16-րդը:

ԱՄՆ-ում լոլիկը հանվեց «Մակդոնալդսի» սենդվիչներից

«Մակդոնալդս» ընկերությունն արգելել է ԱՄՆ տարածքում իր արագ սննդի ցանցում թարմ լոլիկ օգտագործել: Այս քայլը պայմանավորված է երկրի 16 նահանգներում լոլիկի պատճառով սալմոնելլոզի համաճարակի տարածմամբ: **«Ազգն»** արդեն գրել է, որ այդ հիվանդության առաջին դեպքերն արձանագրվել էին ԱՄՆ-ի հարավային նահանգներում:

Փորձագետները աղիքային սուր վարակիչ այդ հիվանդության պատճառը համարում են ջերմային մշակման չենթարկված լոլիկի օգտագործումը: Այդ մասին հայտնել է «Մակդոնալդսի» պաշտոնական ներկայացուցիչ Դեն Փրաունը:

Նա մանրամասնել է, որ արգելքը վերաբերում է իրենց սենդվիչների միջի թարմ լոլիկի շերտերին: Իսկ լոլիկով «Չերրի» աղցանները մնում են «Մակդոնալդսի» ճաշացանկում:

Տեխասի եւ Նյու Մեքսիկոյի առողջապահության վարչությունները հաղորդում են, որ այդ նահանգներում սալմոնելլոզով հիվանդանալու առնվազն 11 դեպք է արձանագրվել: 50 այլ դեպքեր արձանագրվել են Արիզոնայում, Կալիֆոռնիայում, Կոլորադոյում, Կոնեկտիկուտում, Իլինոյսում, Ինդիանայում, Կանզասում, Օկլահոմայում, Օրեգոնում, Յուտայում եւ այլուր:

Ի դեպ, ամերիկացիները լոլիկը ոչ միայն աճեցնում են, այլեւ ներմուծում Բելգիայից, Կանադայից, Դոմինիկյան Հանրապետությունից, Գվատեմալայից եւ Իսրայելից:

Ֆրանսիան չինացիներին խնդրում է չբոյկոտել իրեն

Ֆրանսիան Չինաստանին խնդրել է վերջ դնել բոյկոտին, որի պայմաններում գրոսաշրջության չինական մի շարք գործակալություններ ՉԺՀ բնակիչներին առաջարկում են չայցելել Ֆրանսիա: Ֆրանսպրեսի տեղեկությունների համաձայն, գրոսաշրջության գործակալություններն այդ բանավոր հրահանգը ստացել են իշխանության տեղական մարմիններից:

Որ չին գրոսաշրջիկները սկսել են խուսափել Ֆրանսիա մեկնելուց, հայտնի դարձավ մայիսի վերջերին: Այս բոյկոտի հավանական պատճառը օլիմպիական ջահի երթի ժամանակ ապրիլին Ֆրանսիայում տեղի ունեցած ցույցերն են:

Ներկայիս բոյկոտից առաջ տարեկան Ֆրանսիա էին այցելում 700 հազար չինացիներ, որոնք առհասարակ Ֆրանսիան նախընտրում էին եվրոպական մյուս երկրներից:

Ֆրանսիայի արտգործնախարարության մամլո քարտուղարի խոսքերով, գրոսաշրջության գործակալություններին տրված հրահանգը հակասում է երկրների գործընկերության ոգուն: Մինչդեռ Չինաստանում պնդում են, թե որեւէ հրահանգ չի եղել, պաշտոնյաները չին գրոսաշրջիկներին լոկ նախազգուշացրել են հնարավոր վտանգների մասին:

Պեկինի 2008-ի օլիմպիադան բոյկոտելու կոչերով բողոքի ցույցեր անցկացվել են աշխարհի շատ երկրներում: Ցուցարարները Պեկինից պահանջում էին ճանաչել Տիբեթի անկախությունը: Չնայած այս ամենին, մինչեւ օրս որեւէ երկիր պաշտոնապես չի հրաժարվել Պեկինի օլիմպիադային մասնակցելու մտադրությունից:

Կորեայի կառավարությունը հրաժարական տվեց ամերիկյան մսի պատճառով

Հարավային Կորեայի կառավարությունը երեկ հրաժարական է տվել: Կառավարության եւ երկրի նախագահի վարկանիշը կտրուկ ընկավ օրերս ամերիկյան տավարի մսի ներմուծման արգելքի վերացումից հետո: Բնակչության բողոքի զանգվածային ցույցերը չեն դադարում մայիսի վերջերից, հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը:

Հարավկորեական լրատվամիջոցները վերջին օրերին գրել էին, որ երկրի նախագահը կարող է պաշտոնաթող անել առնվազն երեք նախարարների եւ մի շարք օգնականների:

Ապրիլին Հարավային Կորեան համաձայնել էր վերսկսել ամերիկյան տավարի մսի ներմուծումը, որը 2007-ի աշնանից դադարեցված էր կովերի կատաղության վիրուսի վտանգի պատճառով:

Հունիսի սկզբներին մայրաքաղաք Սեուլում տեղի էին ունեցել ոստիկանության եւ 40 հազարանոց ցույցի մասնակիցների բախումներ: Ոստիկանությունը ջրանետեր էր օգտագործել: Մի քանի մարդ տեղափոխվել էր հիվանդանոց:

Ներմուծման արգելքի հաստատումից առաջ Հարավային Կորեան ամերիկյան տավարի մսի երրորդ ներմուծողն էր Մեքսիկայից եւ Ճապոնիայից հետո:

Կովերի կատաղախտը ախտահարում է կենդանիների նյարդային համակարգը: Վարակված մսի օգտագործման դեպքում մարդուն սպառնում է Կրոյցֆելդ-Յակոբի հիվանդությունը, որը գրեթե միշտ մահացու ավարտ է ունենում:

Երազանքներն իրականություն դարձան

Վերաբացվեց Ներսես Աշտարակեցու անվան դպրոցը

Վաղ առավոտից տոնական տրամադրություն էր Աշտարակ քաղաքում: Երկարատև վերանորոգումից հետո, երեկ վերաբացվեց 19-րդ դարի մեծագույն հայերից մեկի՝ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Ներսես Աշտարակեցու անունը կրող միջնակարգ դպրոցը: Կաթողիկոսի անմնացորդ նվիրվածության վառ արտացոլումն է իր հայրենի գյուղում՝ Աշտարակում, Սուրբ Մարինե եկեղեցու հովանու ներքո 1868-ին կառուցված ծխական դպրոցը, որը հետագայում անվանակոչվել է Ներսես Աշտարակեցու անվամբ՝ ի երախտագիտություն մեծ հայրենասերի: 140 տարվա պատմություն ունեցող դպրոցը վերանորոգվել է «Լինսի» հիմնադրամի և կառավարության կողմից հատկացված միջոցների գումարներով՝ մոտ 900 միլիոն դրամ: Երեկ ճարտարապետական նոր լուծումներով, շինարարական բարձր որակով, 900 աշակերտի համար նախատեսված ամբողջությամբ կահավորված 39 դասասենյակներն ու առարկայական կաբինետները շինարարները հանձնեցին դպրոցի տնօրինությանը: Նորոգմանը նախորդած 2 տարիներին դպրոցը ժամանակավոր մի կառույցում էր գործում՝ երկհերթ դասաժամերով: Բազմաթիվ շնորհակալական խոսքեր հղվեցին ՀՀ նախագահին, վարչապետին, «Լինսի» հիմնադրամին ու Սփյուռքի «Դանիել» ՍՊԸ-ին նման շենք ու լուսավոր կրթօջախ դպրոցականներին նվիրելու համար: Հանդիսությունից հետո ՀՀ նախագահը պատասխանեց լրագրողների հարցերին:

«Ձեր առաջին այցելությունն է մարզ՝ նախագահի կարգավիճակում, ինչո՞ւ հենց կրթական հաստատություն որոշեցիք այցելել» հարցին **Սերժ Սարգսյանն** ասաց. «Դասերն ու առիթը ակնհայտ են: Չափազանց կարևորում եմ «Լինսի» հիմնադրամի գործունեությունը Հայաստանում, մասնավորապես նրա կողմից իրականացվող դպրոցաշինության ծրագիրը: Յուրաքանչյուր նորմալ մարդ, ես էլ եմ ցանկանում եմ, որպեսզի մեր դպրոցներում դաստիարակվի հայրենասեր, բարեկիրթ, գիտուն սերունդ: Եվ իմ համոզմունքն այն է, որ մեր հանրապետությունում չպիտի լինեն անբարեկարգ դպրոցներ, որովհետև եթե ցանկանում ենք իրոք ունենալ այդպիսի սերունդ, պետք է ստեղծենք նաև համապատասխան պայմաններ: Միայն պայմանները բավարար չեն, բայց անհրաժեշտ են: Երկրորդ՝ ինչպես հիշում եք իմ նախընտրական ծրագրից, ես մեծապես կարևորություն եմ տալիս տարածքների համաչափ զարգացմանը և այստեղ իմ համոզմունքն այն է, որ գիտելիք ստանալու համար պարտադիր չէ ապրել մայրաքաղաքում: Մեր մարզերի դպրոցները իրենց պայմաններով չպիտի զիջեն մայրաքաղաքի դպրոցներին: Այսինքն [illegible]: Եվ երկրորդ՝ կրթությունը իմ նախընտրական ծրագրի ու այսօրվա կառավարության ծրագրի գերակայություններից մեկն է: Եթե մենք իրոք ուզում ենք մրցունակ լինել, եթե իրոք ուզում ենք, որպեսզի նոր սերունդը կարողանա դիմակայել 21-րդ դարի մարտահրավերներին, պարտավոր ենք ներդրում կատարել կրթության բնագավառում: Ահա, օրինակը սա է»:

Գեղեցիկ, եռահարկ դպրոցի վերանորոգումից ՀՀ կրթության և գիտության նախարար **Սպարտակ Սեյրանյանը** նույնպես գոհ էր ու նշեց. «Եթե մենք կարողանանք մայրաքաղաքում մի շարք դպրոցներում նման որակ ապահովել, ապա կարծում եմ, որ մեծ գործ արած կլինենք»:

Իր գոհունակությունը լրագրողներին փոխանցեց նաև փոխվարչապետ **Արմեն Գևորգյանը**, տեղեկացնելով, որ շինարարների հետ հուսալի պայմանավորվածություն կա՝ «մեկ ամսով ուշ, բայց որակով»: Սեպտեմբերի 1-ին ևս 7 դպրոց Գեղարքունիքի, Կոտայքի, Արագածոտնի, Լոռու և Շիրակի մարզերում կշահագործվեն:

Իսկ Ներսես Աշտարակեցու անվան միջնակարգ դպրոցի առաջին զանգը կհնչի սեպտեմբերի 1-ին:

ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Աշտարակ-Երևան

Եթերի պատասխանատուների մտածողությունը տարբեր չէ՞ ...

Հերթական անգամ, երբ պատահում եմ լինում ֆիլմաղաթական խումբ առնել Հանրային հեռուստաընկերության որևէ հաղորդման անդունդ, ինչու ինձ զգում եմ անգործության մատնված կամ առնվազն անօգուտ քանի գործադրելիս, սակայն երբեմն այնքան մեծ է լինելու կարևորությունը, որ անկախ արդյունքից՝ հրապարակայնորեն չարտահայտվելն անհնար է դառնում: Կրկին անհրաժեշտությունը թելադրված է «32 ատամ» հաղորդաշարի հերթական թողարկմամբ, որի ակամա ունկնդիրն եմ դառնում ալիք փոխելիս՝ չափազանց ակնառու գռեհկությունը, մակերեսայնությունը, չափի զգացողության բացակայությունը... սպասում եմ տեսնել-համոզվել, թե ո՞ւր են հասնելու:

Երբ խոսք կարևորեցին ամառը Ուռեկիում (Վրաստան) հյուրախաղերին զուգահեռ ծեռքի հետ ներկայանալ, իրենց լեզվով ասած, «սեփական կայֆերը», ընդհուպ Յոնցիներից ինչ-որ մեկի ռափի բուք մասը, ծերկ ու արևայրուքից կարմրած մարմինը որոշ այլ մանրամասներով, ու դարձնել ցուցադրելի, կարծեցինք՝ սանձերը ձգող կլինի. ի վերջո Հանրայինը, բացի բյուջեից սնվելու փաստարկումից, պետք է հանրային լինի նաև գոնե ալիքի համապետական ևս, առնել, հաղորդավարական ծածկույթ ունենալուց դուրս: Սակայն, արի ու տես՝ ոչ միայն սանձերը չձգվեցին, այլև խոսվեց վարկանիշից, տաղանդաշատությունից... Դրանում համոզվեցինք, երբ հերթական անգամ ալիք փոխելիս ականատես եղանք նույն հաղորդման՝ իմիտացիոն ծեծ ու ջարդ ներառող թողարկմանը: Դա էլ քիչ էր՝ խոսքը երեխաներին ուղղեցին նույն գռեհիկ, անհարգալից, անգամ ծաղրական տոնով և այդ գործում դերակատարում էլ ավելցին հենց իրենց՝ երեխաներին:

- Արա՛, ինչ ա, չհասկացա՞ր ես լուրջ մարդ եմ: Ի՞նչ կարող նստեմ թիթեռ, ծառ, ծաղիկ նկարեմ, եթե էտպես խնդիրներ ունեն երեխաները:

Սա առավելագույնը 10 տարեկան երեխայի խոսքն է, որին նախորդած ու հաջորդած հատվածներն էլ մեր ժամանակի «հեղինակավորներին» հատուկ մունետիկային, ծամածռական շեշտադրությամբ և սեփական ես-ից այն կողմ ոչինչ չընդունող բռավոցով ասվեցին: Միակ դրականը հեռուստատեսային ալեհավաքի փորձ ունեցող Միքայելի սցենար սերտելու և դեր սասանելու կարողությունն ի ցույց դնելն էր: Մնացյալում երեխային խեղված խոսքի, արտահայտման ու մտածողության դաժան բերելն էր՝ ի պատիվ... Երեխաների միջազգային օրվա: Պատիվն այդ լավ էր՝ չցուցաբերվեր:

Ի վերջո ամեն ինչում նույնականի գերադասումն արդեն իսկ լեփ լեցուն է կյանքում և երբ այն խառնվում է նաև էկրանից՝ այն էլ թիրախ ունենալով երեխաներին, հազիվ թե անգամ հումորի անվան տակ ընդունելի լինի: Հասկանալի, որ ակումբականների ներկայացուցիչ գռեհկաբանությունը, մակերեսայնությունը, սանձարձակությունն են մատուցվում որպես հումոր: Մինչդեռ եղածն ընդամենը խեղված մտածողության տխուր ցուցադրություն է, որը տեսանելի վերջին դեպքում հասցեագրված էր նաև երեխաներին ու հասցրեց ներկայացնել ասածնահատիկը՝ ծաղրելով սերունդների կապն ու պատասխանատվությունը:

- Արա՛ պապի, մեջքիս հետևից հեռու գնա:

- Ինչո՞ւ, թոռնիկ ջան:

- Արա՛, ինձ կասաֆալկի շոֆեր եմ զգում:

Պապ ու թոռան «արդիական» այս երկխոսությունը դրվագի մեղմ հատվածներից էր, որն հանդիսատես երեխաների ծափ ու ծիծաղին արժանացավ: Թերևս ուշադրության չարժանանար էլ ներկայացվածը, եթե չլիներ համապետական սփռում ունեցող հանրային հեռուստաեթերում և մյուս հեռուստաալիքներում էլ չլինեին համանման՝ երգիծանքն արժեզրկող ու մակերեսային մոտեցումներով ստեղծվող իբրև թե հումորային հաղորդումներ: Մի՞թե այդչափ անհրաժեշտ է հենց այդ որակը, թե պարզապես եթերի պատասխանատուների որակն էլ առանձնապես տարբեր չէ հրամցվողից:

ՆՈՒՆԵ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված դասախոսություն Բեյրութում

Օրերս Բեյրութի արևելագիտական ուսումնասիրությունների գերմանական ինստիտուտում տեղի ունեցավ լիբանանցի արաբ պատմաբան Սալեհ Զահրեդդինի դասախոսությունը՝ «1915-ի Հայոց ցեղասպանությունն օսմանյան և թուրքական փաստաթղթերի լույսի ներքո» թեմայով: Զահրեդդինի գրչին են պատկանում Հայ դատին ու Արցախյան հարցին նվիրված ավելի քան 10 մենագրություն, որոնք կազմում են այդ թեմաներով արաբերեն լույս տեսած գրքերի հինգ տոկոսը:

Բացման արարողության ժամանակ ելույթ ունեցավ արևելագետ Ստեֆան Լայդերը՝ նշելով, որ դասախոսությունը վերաբերում է «ծանր» և «ցավոտ» իրադարձություններին, որոնց գնահատման հակառակ տեսակետներ կան: Այնուհետև նա ընթերցեց Լիբանանում Թուրքիայի դեսպանության խորհրդի նամակը, որտեղ թուրք դիվանագետը հայտնում է, թե Զահրեդդինի տեսակետները հիմնվում են Արամ Անտոնյանի հրատարակած փաստաթղթերի վրա, որոնք կեղծ են: Հետևաբար դրանց վրա հիմնված վերլուծականներն ու գնահատականները նույնպես կեղծ են: Զահրեդդինն էլ ավելացրեց, որ իր դասախոսությունն ամբողջությամբ պատասխանում է թուրքական պետության ուրացողական տեսակետներին: Այնուհետև պատմաբանն արժևորեց փաստաթղթերի դերը որպես պատմության սկզբնաղբյուրի՝ հավաստելով, որ իր եզրակացությունները հենվում են թուրքական վկայությունների վրա, որոնք վկայում են Հայոց ցեղասպանության կանխամտածված լինելը:

Դասախոսության ավարտին տեղի ունեցավ հարցուպատասխան և մտքերի փոխանակություն: Բեյրութի արաբական համալսարանի դասախոսներից մեկն էլ տեղի ունեցած իրադարձությունների պատասխանատվությունը վերագրեց իթթիհատական վերնախավին՝ Օսմանյան կայսրությանը՝ ներկայացնելով զոհերի: Սալեհ Զահրեդդինն էլ հաստատեց, որ այսօրվա Թուրքիան համարվում է մինչև 1923 թ. գոյատևած Օսմանյան կայսրության ժառանգորդ և ուրանալով եղեռնի իրողությունը, շարունակում է ցեղասպանությունը: Ելույթի ավարտին պատմաբանը հաստատեց, որ ցեղասպանության համար պատասխանատվություն են կրում ոչ միայն կատարողները, այլև պետությունները, որոնք պարտավոր են հատուցել կատարված հրեշավոր հանցագործության համար:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ,
Բեյրութ

«Շչեդրինյան օրերը» Հայաստանում

«21-ի հեռանկարներ» երաժշտական փառատոնի շրջանակներում Երևանում են հռչակավոր ամուսիններ պարուհի Մայա Պլիսեցկայան և կոմպոզիտոր Ռոդիոն Շչեդրինը: Հունիսի 11-14-ը այստեղ կանցկացվեն «Շչեդրինյան օրեր», որոնք ներառում են 12 համերգ՝ «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում և Կոմիտասի անվան երաժշտության տանը:

Երեկ ՀՀ մշակույթի նախարարությունում կայացած ասուլիսի ժամանակ Շչեդրինը փաստեց, որ Հայաստանի հետ իրեն կապող օղակները բազմաթիվ են՝ սկսած Արամ Խաչատրյանի անվ. մրցանակ ստանալուց մինչև Առնո Բաբաջանյանի հետ ունեցած մտերմությունը: Պլիսեցկայան էլ հավելեց, որ սփյուռքը Ռուսաստանում գործող հայ արվեստագետների հետ մեծապես նպաստում է նրանց հայրենիքը հարազատ համարելուն:

Ն. Պ.

«Ճանաչենք Հայաստանի հուշարձանները»

Հայաստանի տարածքում յուրաքանչյուր ճարտարապետական հուշարձան երկրի մշակութային ժառանգության կրողն ու ներկայացնողն է, ու եթե դաս անտարբեր կամ ալարկոտ չլինենք, ապա հաստատապես հիանալի կճանաչենք մեր երկիրը: Սակայն անհատական հետաքրքրասիրությունը բավական չէ, անհրաժեշտ են տեղեկատվական ցուցանակներ ու վահանակներ հուշարձանների տարածքում և դեպի հուշարձան տանող ճանապարհներին:

ՀՀ-ում Իտալիայի պատվավոր հյուպատոս (Գյումրի) Անտոնիո Մոնտալդոն, ՀՀ մշակույթի նախարարությունը, Ի-ԿՕՄՕՍ/Հայաստան ՀԿ-ի համագործակցությամբ, USAID/CAPS-ը, «Վիվասելը» և գլխավորապես «Ճանաչենք Հայաստանի հուշարձանները» ՀԿ-ն (նախագահ Ռիկ Նալյ) իրականացնում են «Ճանաչենք Հայաստանի հուշարձանները» վերնագրված ծրագիրը: Այն մեկնարկեց Գառնիի հեթանոսական տաճարից՝ ազգագրական պարի համույթի ելույթով:

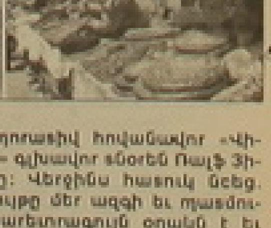

Նախագծի 1-ին փուլում իրականացվում է բազմալեզու (հայերեն, անգլերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն, իտալերեն) վահանակների տեղադրում: Դեպի Գառնու տաճար ճանապարհներին, նաև տաճարի շրջակայքում տեղադրվել են 10 ուղեցույց ու բացատրական վահանակներ: Ծրագրում ընդգրկված են նաև Ար[illegible] և Խոր Վիրապ, Գյումրու պատմական միջուկ, Զվարթնոց, Նորավանք և Գնդեվանք համալիրները:

Ծրագրի մեկնարկին նվիրված միջոցառումը բացելով՝ ՀՀ մշակույթի փոխնախարար Գագիկ Գյուրջյանը նշեց, որ նման իրազեկող ցուցանակների տեղադրումը պարտադիր պահանջ ու պայման է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ցուցակում հայտնված հուշարձանների համար: Այնուհետև ելույթ ունեցան այս ծրագրի մեկենասության ու նախաձեռնության հեղինակ, պատվո հյուպատոս Անտոնիո Մոնտալդոն, ՀԿ ճն-ի նախագահ Ռիկ Նալը, CAPS-USAID ծրագրի փոխտնօրեն Արսակ Ղազարյանը և ծրագրի կոորդինատոր հովանավոր «Վիվասելի» գլխավոր տնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը: Վերջինս հատուկ նշեց. «Մշակույթը մեր ազգի և պատմության կարևորագույն օղակն է և պարտավոր ենք նեցուկ կանգնել մեր մշակույթին, հակառակ դեպքում՝ որպես ազգ, որպես ժողովուրդ մեր գոյատևման ճանապարհը կարճ է լինելու»:

Հուսանք, որ այս ծրագիրը փուլ առ փուլ կիրականացնի Հայաստանի տարածքում գտնվող բոլոր պատմամշակութային կոթողների իրազեկման վահանակների տեղադրումը, քանի որ ունի «Վիվասելի» պես մեծական հովանավոր:

Մ. Մ.

«Նարնջագույնները» ջախջախեցին աշխարհի չեմպիոններին

Եվրոպայի առաջնությունում իրենց մրցավեճը սկսեցին նաեւ «C» խմբում ընդգրկված հավաքականները: Մասնագետների համընդհանուր կարծիքով դա «մահվան» խումբն է, որտեղ հետնապահի դերը վերապահված է ռումինացիներին: Սակայն վերջիններս առաջին իսկ խաղում համառ դիմադրություն ցույց տվեցին ֆրանսիացիներին, որոնց վերջին անգամ հաղթել էին 1972-ին (2-1): Բուքմեյքերներն էլ բարձր էին գնահատել ֆրանսիացիների հաղթելու հնարավորությունը (1,7), մինչդեռ ռումինացիների հաջողության համար խաղադրույքներ էին ընդունվում 4,5 գործակցով: Ռումինացիներն առաջին միավորը վաստակեցին՝ դարպասը պահելով անառիկ: Նրանք ապացուցեցին, որ կարող են խառնել խմբի առաջատարների խաղաթերթը:

Մեծ հետաքրքրությամբ էր սպասվում Բեռնում կայանալիք Հոլանդիա-Իտալիա մրցախաղը: Ողջ Հոլանդիան սպասում էր սիրելի թիմի հաղթանակին: Վերջին անգամ հոլանդացիները մրցակցին հաղթել էին 30 տարի առաջ: Հաշվի առնելով այս անենը, բուքմեյքերներն ավելի բարձր էին գնահատել իտալացիների հաղթելու հնարավորությունը (2,3): Իսկ հոլանդացիների հաղթանակը գնահատվում էր 3-3,3: Ընդ որում բուքմեյքերական բոլոր ընկերությունների կարծիքով հենց հոլանդացիները ռումինացիների հետ չեն հաղթահարի խմբային մրցաշարի արգելքը:

Սակայն Մարկո վան Բաստենի սաները ամբողջությամբ հերքեցին տարածված կարծիքները: «Նարնջագույնները» բոլոր առումներով գերազանցեցին աշխարհի չեմպիոններին, գերազանց խաղ ցուցադրեցին եւ պարզապես ջախջախեցին իտալացիներին: Վան Նիստելռոյի, Սնեյդերի ու վան Բրոնկհորստի խփած 3 անպատասխան գնդակները հոլանդացիների գերազանցության անխոս վկաներն են: Դա Եվրոպայի առաջնությունում գրանցված խոշոր հաշվով անդրանիկ հաղթանակն էր: Հոլանդացիներն իրենց տպավորիչ խաղով ապացուցեցին, որ Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսի գլխավոր հավակնորդներից մեկն են: Հոլանդացիների գլխավոր մարզիչ Մարկո վան Բաստենը, որ ժամանակին որպես ֆուտբոլիստ չորս անգամ հավաքականի կազմում պարտվել էր իտալացիներից, յուրօրինակ ռեւանշ վերցրեց: Նա հայտարարել է, որ ինքը կարող է հանգիստ քնել, եթե հավաքականը շարունակի խաղալ այնպես, ինչպես իտալացիների հետ մրցավեճում:

Մարկո վան Բաստեն (Հոլանդիա)-Հպարտ եմ աշխարհի չեմպիոնի նկատմամբ տոնած համոզիչ հաղթանակի եւ մեր թիմի ցուցադրած ֆուտբոլի համար: Մենք երեք գոլ խփեցինք եւ շարունակում էինք մինչեւ վերջին րոպեն հարձակվել: Սա պատմական արդյունք է, հաշվի որ նախկինում իտալացիներին 3-0 հաշվով չէինք հաղթել: Ֆուտբոլիստները վերելքով էին խաղում, միասնական էին եւ մարտական ոգի դրսեւորեցին: Մինչեւ վերջ ձգտում էինք գերիշխել ֆուտբոլ ցուցադրել: Մենք առաջին խաղը կասարեցինք: Եթե շարունակենք այսպես խաղալ, ապա շատ բանի կարող ենք հասնել, թեեւ ուժեղ թիմերը շատ են: Իտալացիների կազմում բարձրակարգ շատ ֆուտբոլիստներ են հանդես գալիս: Վստահ եմ, որ Իտալիայի հավաքականը ոտքի կկանգնի:

Ռոբերտո Դոնադոնի (Իտալիա)-Երբ հաշիվը 0-1 էր, մեր վիճակը վատթարացել էր: Մենք ֆիզիկապես լավ վիճակում էինք եւ վտանգավոր պահեր ստեղծեցինք, սակայն այսօր մեր օրը չէր: Հոլանդիան ցուցադրեց այն ամենը, ինչին սպասում էինք: Մենք սխալներ թույլ տվեցինք ու պատժվեցինք: Անեն ինչ վատ սկսվեց, իսկ ավարտվեց ավելի վատ: Այժմ կարեւոր է մտածել հաջորդ խաղերի մասին, վերագտնել ուժերը, մոտանալ պարտությունը:

Առանց սխալվելու իրավունքի

Այսօր Եվրոպայի առաջնությունում կմեկնարկի 2-րդ տուրը: Արգասաբերմարտեր ղուրս կգան «A» խմբի թիմերը: Ժնեւում կմրցեն խմբի առաջատարներ Չեխիայի եւ Պորտուգալիայի հավաքականները: Երկուսն էլ հաղթանակով են մեկնարկել եւ այսօրվա խաղում հաջողությունը կարող է ժամկետից շուտ ապահովել հաջորդ փուլի ուղեգիր: Ուստի սպասվում է չափազանց համառ ու անզիջում մրցապայքար:

Չեխիայի հավաքականը Եվրոպայի առաջնություններին մասնակցում է 1996-ից եւ առաջին իսկ փորձից մեկել է եզրափակիչ: Հենց այդ տարի էլ Անգլիայում կայացած Եվրոպայի առաջնության քառորդ եզրափակիչում տեղի է ունեցել Չեխիայի եւ Պորտուգալիայի հավաքականների միակ հանդիպումը: Այն ժամանակ չեխերը հաղթել են շնորհիվ Կարել Պոբորսկու խփած միակ գոլի: Եվրո-96-ում Չեխիայի հավաքականը դարձավ փոխչեմպիոն, ինչը մինչ օրս թիմի ամենամեծ նվաճումն է:

Պորտուգալիայի հավաքականի համար էլ ամենամեծ նվաճումը չորս տարի առաջ սեփական հարկի տակ անցկացված Եվրոպայի առաջնությունում մայրցամաքի փոխչեմպիոնի տիտղոսի նվաճումն է: Այն ժամանակ Սկոլարիի սաները եզրափակիչում սենսացիոն պարտություն կրեցին հույներից (0-1): Այնպես որ Սկոլարիի համար ընթացիկ առաջնությունը վերջին հնարավորությունն է մեծ նվաճման հասնելու համար: Մասնագետները գրեթե հավասար են գնահատում մրցակիցների հաղթելու հնարավորությունները՝ որոշ նախապատվություն տալով պորտուգալացիներին:

«A» խմբի մյուս խաղում Բազելում կհանդիպեն Շվեյցարիայի եւ Թուրքիայի հավաքականները, որոնք պարտությամբ են սկսել մրցաշարը: Իսկ դա նշանակում է, որ այսօրվա խաղում «սայթաքումը» կարող է ճակատագրական լինել մրցակիցներից յուրաքանչյուրի համար:

Մրցակիցները նախկինում 14 անգամ են միմյանց հետ ուժերը չափել: Առավելությունը թուրքերի կողմն է, որոնք տոնել են 7 հաղթանակ, կրել են 4 պարտություն: Իսկ տեղ խփած եւ բաց թողած գնդակների տարբերությունը հավասար է՝ 19-19: Ընդհանրապես թուրքերը խոշոր մրցաշարերի մեկնարկային խաղերում անհաջող են հանդես եկել՝ զիջելով մրցակիցներին: Այդպես է եղել 1952-ի, 2002-ի աշխարհի, 1996-ի եւ այս տարվա Եվրոպայի առաջնություններում: Չնայած դրան, թուրքերը 2000-ի Եվրոպայի առաջնությունում հասել են մինչեւ քառորդ եզրափակիչ, իսկ 2002-ի աշխարհի առաջնությունում հասել են ամենամեծ նվաճմանը՝ դառնալով բրոնզե մրցանակակիր: Իսկ տեղ շվեյցարացիներին չի հաջողվել հաղթահարել 1996-ի եւ 2004-ի Եվրոպայի առաջնությունների խմբային փուլի արգելքը:

Մրցակիցների միջեւ ամենաիրարաժամ եւ դրամատիկ մրցավեճը կայացել է 2005-ի նոյեմբերի 16-ին Ստամբուլում: Դա 2006-ի աշխարհի առաջնության ուղեգրի անցումային խաղ էր: Առաջին խաղում սեփական հարկի տակ շվեյցարացիները հաղթել էին 2-0 հաշվով: Եվ թեեւ Ստամբուլում նրանք զիջեցին 2-4 հաշվով, սակայն ուղեգիր նվաճեցին: Թուրքերը չկարողացան հանդուրժել պարտության մեջ հետ եւ հանդերձարանի ճանապարհին ծեծկռտուք սարքեցին մրցակցի ֆուտբոլիստների հետ, որի համար որակազրկվեցին եւ ստիպված էին հաջորդ երեք խաղերը անցկացնել չեզոք դաշտում:

Հաշվի առնելով շվեյցարացիների առաջատար Ալեքսանդր Ֆրայի բացակայությունը, առավելությունը թուրքերի կողմն է: Սակայն սեփական դաշտի գործոնը եւ երկրպագուների ջերմ աջակցությունը պետք է որ օգնեն շվեյցարացիներին հաջողության հասնելու գործում:

36-ամյա Թյուրամը ռեկորդակիր

Ֆրանսիայի հավաքականի 36-ամյա պաշտպան Լիլիան Թյուրամը դարձավ Եվրոպայի առաջնությունների եզրափակիչ փուլի յուրօրինակ ռեկորդակիր՝ անցկացնելով 15-րդ հանդիպումը: Նա գերազանցեց ֆրանսիացի Զինեդին Զիդանի, չեխ Կարել Պոբորսկու եւ պորտուգալացի Լուիս Ֆիգուի ցուցանիշը, որոնք անցկացրել են 14-ական խաղ: Այս ցուցակին միացավ նաեւ Հոլանդիայի հավաքականի դարպասապահ Էդվին վան դեր Սարը, որը սպառնում է Թյուրամի ռեկորդին:

Եվրոպայի առաջնության ամենափորձառու ֆուտբոլիստ Թյուրամը (հավաքականում 141 խաղ է անցկացրել) Եվրոպայի առաջնություններում նորամուտը նշել է 1996-ին՝ ռումինացիների հետ խաղում: Նա չի մասնակցել միայն 2000-ի Եվրոպայի առաջնության խմբային մրցաշարի վերջին խաղին: Ֆրանսիայի հավաքականն արդեն ապահովել էր քառորդ եզրափակչի ուղեգիրը, ուստի հոլանդացիների հետ խաղում հիմնական կազմի 9 ֆուտբոլիստի, այդ թվում Թյուրամին, հանգստանալու հնարավորություն էր տրվել:

Թյուրամը ռեկորդակիր է նաեւ Եվրոպայի առաջնությունների ընտրական եւ եզրափակիչ փուլերի խաղերի ընդհանուր հանակով (46): Նրան հաջորդում են լատվիացի Վիտալի Աստաֆեւը եւ դանիացի դարպասապահ Պետեր Շմեյխելը, որոնք անցկացրել են 39-ական հանդիպում:

Կարենի հիշատակին

Անհնար է հավատալ, որ այլեւս մեզ հետ չէ համեստ, համակրելի, միշտ ժպտադեմ, բոլորից սիրված անձնավորությունը եւ տաղանդավոր շախմատիստը՝ Կարեն Ասրյանը:

Տարիներ շարունակ մենք Կարենի հետ միասին կողք կողքի Հայաստանի մարզական պատիվն էինք պաշտպանում միջազգային խոշորագույն մրցումներում, նրա հետ համատեղ հպարտանում մեր երկրի փայլուն շախմատային նվաճումներով, կիսում բոլոր ուրախություններն ու դժվարին պահերը:

Կարենն աչքի էր ընկնում ստեղծագործական նուրբ վարպետությամբ, տեսական խոր գիտելիքներով, հատկապես թիմային մրցաշարերում նա գործնականում անփոխարինելի էր, ինչի համար Կարենին հաճախ անվանում էին Հայաստանի հավաքականի «կենսունակական պաշտպան»:

Կարենն օժտված էր մարդկային եզակի հատկանիշներով, նա այն բացառիկ շախմատիստներից էր, ում ներկայությունը հաճելի էր բոլորին, ում սիրում էին բոլորը:

Կարենը միշտ լավագույնս կհիշվի շախմատային աշխարհում, իսկ նրա ստեղծած շախմատային գոհարները կհիշանան հինավուրց խաղի նորանոր սերունդներ:

Գնաս բարով, սիրելի՛ Կարեն, մենք քեզ երբեք չենք մոռանա:

Աշոտ Անաստասյան,
Լեւոն Արոնյան, Սմբատ Լպուտյան,
Վլադիմիր Հակոբյան, Արտաշես
Մինասյան, Տիգրան Նալբանդյան,
Արտակ Պետրոսյան, Գաբրիել
Սարգսյան, Ռաֆայել Վահանյան

ՀՀ նախագահի ցավակցական ուղերձը

Խոր կսկիծով տեղեկացա Հայաստանի առաջատար շախմատիստներից մեկի՝ Կարեն Ասրյանի մահվան մասին: Համաշխարհային օլիմպիադայի ոսկե մեդալակիր, Հայաստանի եռակի չեմպիոն, գրոսմայստեր Կարեն Ասրյանի մահը մեծ կորուստ է հայկական շախմատի համար:

Ցավը բազմապատկվում է, երբ գիտակցում ենք, թե տաղանդավոր երիտասարդ մարզիկն ինչ բարձունքներ կարող էր նվաճել, բայց չհասցրեց: Բազմիցս վկան եմ եղել, թե Կարեն Ասրյանն ինչպիսի նվիրումով էր պաշտպանում մեր երկրի մարզական պատիվը, ինչպիսի պատասխանատվությամբ էր օգնում ընկերներին, որոնց նախանձախնդիր էր հայկական շախմատի զարգացմամբ:

Վշտի այս ծանր պահին իմ ցավակցությունն եմ հայտնում Կարեն Ասրյանի ընտանիքին, հարազատներին եվ Հայաստանի շախմատասեր ողջ հասարակությանը:

Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիան խոր վշտով հայտնում է, որ 2008 թ. հունիսի 9-ին, Երեւանում, 28 տարեկան հասակում հանկարծամահ եղավ նշանավոր գրոսմայստեր, օլիմպիական չեմպիոն

ԿԱՐԵՆ ԱՍՐՅԱՆԸ

եւ ցավակցում է հանգուցյալի ընտանիքին եւ մերձավորներին:

Հրաժեշտի արարողությունը կկայանա Տ. Պետրոսյանի անվան շախմատի տանը (Խանջյան 50), հունիսի 11-ին, ժամը 12:00-ից:

Հուղարկավորությունը շախմատի տնից՝ ժամը 15:00-ին:

Պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի մենամարտեր Հայաստանում

Հունիսի 14-ին ՊԵԵՍ-ի հյուրընկալում առաջին անգամ Հայաստանում կանցկացվեն պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի մենամարտեր հայ եւ ամերիկացի բռնցքամարտիկների մասնակցությամբ: Կկայանա հինգ մենամարտ, որոնցից երեքում կմրցեն հայ բռնցքամարտիկները: Մյուս երկու զույգը կկազմեն Հրաչյա Հովհաննիսյանն ու Ռուֆինո Ալեխանդր Ֆլորեսը (68 կգ) եւ Արտավազդ Մարգարյանն ու Քեռնանդո Սանչեսը (71 կգ): Տոմսերի գինը բավական բարձր է՝ 2000 եւ 5000 դրամ:

Երեկ «Հայացք» ակումբում առաջիկա մենամարտերի կազմակերպման մասին խոսեցին պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի միջազգային ընկերակցության նախագահ Հրաչ Արզաւանը եւ Հայաստանում այդ ընկերակցության հիմնադիր Արմեն Հակոբյանը: Վերջինս բնակվում է ԱՄՆ-ում եւ զբաղվում է տարբեր վարկածների չեմպիոնական գոտիների պատրաստմամբ: Նա է նախաձեռնել ու պատրաստել նաեւ այս ընկերակցության վարկածով չեմպիոնական գոտիները:

Հայաստանում պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտի ընկերակցությունը հիմնադրվել է մեկ տարի առաջ: Նպատակն է Հայաստանի դրոշի ներքո միավորել արտերկրում հանդես եկող մեր պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկներին, ինչպես նաեւ հնարավորություն ընձեռել հայաստանցի սիրողական բռնցքամարտիկներին շարունակելու մարզական կարիերան պրոֆեսիոնալ ռինգում: Նշենք, որ այս նորաստեղծ ընկերակցությունն աշխարհում 9-րդն է եւ խաղարկվում է չեմպիոնական երեք գոտի՝ միջմայրցամաքային, Եվրոպայի եւ աշխարհի չեմպիոնի: Միջմայրցամաքային տիտղոսին կարող են հավակնել նվազագույնը 8 մենամարտ անցկացրած եւ ընդամենը մեկ պարտություն ունեցող բռնցքամարտիկները: Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսին հավակնելու համար մարզիկը պետք է մասնակցած լինի նվազագույնը 16 մենամարտի (առավելագույնը՝ 2 պարտություն), իսկ աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսի համար անհրաժեշտ նվազագույնը 32 մենամարտն է (3 պարտություն):

Հայ պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկները միմյանց հետ մենամարտեր են անցկացրել, ուսումնամարզական հավաքների են մասնակցել, որոնց արդյունքում էլ ընտրվել են առաջին մրցամարտերի մասնակիցները: Թեեւ ամերիկացի բռնցքամարտիկները բավական փորձառու են (30-ից ավելի մենամարտեր են անցկացրել), սակայն մեր մարզիկները հույս հայտնեցին, որ հայ մարզիկներն արժանի հակառակորդ կլինեն:

Վեցերորդը Պոդոլսկին է

Գերմանիայի հավաքականի հարձակվող Լուկաս Պոդոլսկին 6-րդ ֆուտբոլիստն է, որին հաջողվեց Եվրոպայի առաջնության մեկնարկային տուրում 2 գոլ խփել: Առաջինը նման արդյունքի է հասել իտալացի Պիեռլուիջի Կազիրագին՝ 1996-ին գրավելով Ռուսաստանի հավաքականի դարպասը: Հետագայում դա հաջողվել է նաեւ սլովենացի Զլատկո Զահովիչին (2000-ին, Հարավսլավիայի դարպասը), հարավսլավացի Սավո Միլոշեւիչին (2000-ին, Սլովենիա), ֆրանսիացի Զինեդին Զիդանին (2004-ին, Անգլիա), շվեդ Հենրիկ Լարսոնին (2004-ին, Բուլղարիա):

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

DHL

20% զեղչ

ՀՈՒՆԻՍԻ 1-ԻՑ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 31-Ը

ք.Երեւան, Ամիրյան 27, հեռ.՝(+374 10) 58 66 88
ք. Վանաձոր, Վարդանանց 17, հեռ.՝ (+374 99) 20 66 88
ք. Գյումրի, Գ.Նժդեհի 1/5, հեռ.՝ (+374 99) 10 66 88

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆԸ (ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ) հայտարարում է 2008-2009 ուսարվա

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարան (աստվածաբանական համալսարան) կարող են ընդունվել ՀՀ եւ արտասահմանյան երկրների մինչեւ 21 տարեկան քաղաքացիներ, ովքեր ունեն միջնակարգ (կամ ավելի բարձր) կրթություն եւ զավակն են Հայաստանյայց Առաքելական ս. եկեղեցու եւ ովքեր հաջողությամբ կհանձնեն ընդունելության քննություններ հետեւյալ առարկաներից.

1. հայոց լեզու (գրավոր, հարցարանով)
2. հայ գրականություն (բանավոր)
3. հայոց պատմություն (բանավոր)
4. երաժշտություն (ձայնային տվյալների ստուգում)
5. անգլերեն (հարցազրույց)

Նախքան քննությունները դիմորդները ճանաչողական բնույթի զրույց կունենան ճեմարանի տեսչության հետ հետեւյալ նյութերի շուրջ.

1. սուրբ գրքի իմացություն
2. եկեղեցական փորձառություն
3. ընդհանուր գիտելիքներ Հայ եկեղեցու պատմությունից

Դիմումները տրվում են Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարանի տեսուչի անունով՝ ներկայացնելով ներքոհիշյալ փաստաթղթերը.

1. դիմում
2. միջնակարգ (կամ ավելի բարձր) կրթության վկայական
3. բնութագիր (դպրոցի տնօրենից)
4. զինվորական դրության մասին փաստաթուղթ (բնօրինակը)
5. բժշկական վավերացված տեղեկանք (086 ձեւ)
6. 2 լուսանկար (3X4)
7. անձնագրի պատճեն
8. ինքնակենսագրություն
9. երաշխավորագիր թեմի առաջնորդից կամ շրջանի հոգեւոր հովվից
10. տեղեկանք բնակավայրից

Փաստաթղթերը ներկայացնել անձամբ Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարանի քարտուղարություն:

Դիմումներն ընդունվում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, հուլիսի 7-ից մինչեւ օգոստոսի 20-ը, ժամը 10:00-16:00 (շաբաթ օրը մինչեւ ժամը 13:00):

Հասցե՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարան:
Հեռախոս (010) 517-185, (010) 517-180:

Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարանի տեսչություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑՈՒՅԹԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ՄԲԱՊՁԲ-08/16» ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Կոտայքի մարզի Բալահովիտ համայնքի կարիքների համար ավտոճանապարհի ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 725 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Բեչ-գալ» ՍՊԸ-ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Կ. Դրամբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 11.00-ն:

***

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-08/27 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Լոռու մարզպետարանի կարիքների համար գյուղական բնակավայրերում երկրաշարժի հետեւանքով անօթեւան մնացած ընտանիքների համար բնակարանային շինարարության (Արեւաշող գյուղ, Սագոյան Սենիկ Համբարձումի) աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1500 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայշիննախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Ա. Անտոնյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը ժամը 14.30-ն:

***

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-08/28 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ Լոռու մարզպետարանի կարիքների համար ՀՀ Լոռու մարզի գյուղական բնակավայրերում երկրաշարժի հետեւանքով անօթեւան մնացած ընտանիքների համար բնակարանային շինարարության (Արեւաշող գյուղ, Մարտիրոսյան Սերյոժա Բաղիշի) աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 1250 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ, «Հայշիննախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 1150000088680300 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Գ. Զանգուղյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը ժամը 15.00-ն:

United Nations Population Fund

Հայտարարություն

ՄԱԿ-ի Բնակչության հիմնադրամի հայաստանյան գրասենյակը Բնակչության համաշխարհային օրվա կապակցությամբ հայտարարում է՝

«Իմ երջանիկ ընտանիքը»

խորագրով մրցույթ եւ հրավիրում է հետաքրքրված անձանց ներկայացնելու այս խորագրին համապատասխանող **ընտանեկան լուսանկար** եւ «Իմ ընտանիքի երջանկության գրավականը» խորագրով **պատմություն**:

Մրցույթի արդյունքները կամփոփվեն Բնակչության համաշխարհային օրվան նվիրված հանդիսավոր միջոցառման ժամանակ, որը տեղի կունենա 2008թ.-ի հուլիսի 11-ին, ժամը 11.00-ին ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի շենքում՝ Երեւան, Պ. Ադամյան 14 հասցեով:

Ներկայացված լուսանկարները կցուցադրվեն ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի նախասրահում 2008 թ.-ի հուլիսի 11-18-ը: Լավագույն երեք փաթեթները (լուսանկար եւ պատմություն) կարժանանան մրցանակի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել մեկ ընտանեկան լուսանկար՝ առնվազն 210X297 մմ (A4) չափի եւ մեկ պատմություն՝ ոչ ավել, քան 2 էջ: Խնդրում ենք փաթեթը ներկայացնել ծրարով, որի վրա նշված լինի **«Իմ երջանիկ ընտանիքը» մրցույթ**, ներկայացնողի անուն, ազգանուն, հասցե եւ հեռախոսահամար:

Փաթեթը պետք է ներկայացնել մինչեւ **2008 թ.-ի հունիսի 30-ը, ժամը 17.00-ն**, ՀԱՀ Բիզնես կենտրոն, Ալեք Մանուկյանի փ. 9, 409 սենյակ հասցեով, հեռ. 51 20 38:

Ծանուցում. մրցույթին ներկայացված փաթեթը հետ չի վերադարձվում:

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

[illegible] 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն [illegible] 5.8 [illegible]

[illegible] 17-18-ը [illegible] 3-րդ [illegible], 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

[illegible] 2008 թ. հունիսի 17-ին, ժամը 16-ին, [illegible] 3-րդ [illegible], 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

[illegible] 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն [illegible] 15.0 [illegible]

[illegible] 17-18-ը [illegible] 3-րդ [illegible], 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

[illegible] 2008 թ. հունիսի 17-ին, ժամը 16-ին, [illegible] 3-րդ [illegible], 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

ՑԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Ազգի» խմբագրակազմը խորապես ցավակցում է իր աշխատակիցներ Վալերի եւ Զոյա Մարկարյաններին սիրելի մոր եւ սկեսրոջ՝

ՆԱԴԵԺԴԱ ԶՈՏՈՎԱՅԻ

մահվան կապակցությամբ:

Հոգեհանգիստն այսօր՝ ամսի 11-ին, ժ. 18.00, Ավան, Զարենց թաղամաս 10-րդ շենք, 19 բն. հասցեում:

ՑԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Ազգի» խմբագրակազմը ցավակցում է մեր գործընկեր Համլետ Ղամբարյանին սիրելի կնոջ՝ «Հայոց Աշխարհ» օրաթերթի աշխատակցուհի

ԱՆԱՀԻՏ ՀԱԿՈԲՅԱՆԻ

անժամանակ ու ողբերգական մահվան կապակցությամբ:

Վերանվանվել է «Պաշիվ-Հայաստան» ապահովագրական ՓԲԸ-ն

Կենտրոնական բանկի նախագահի հունիսի 10-ի թիվ 1/572 Ա որոշման համաձայն «Պաշիվ-Հայաստան» ապահովագրական ՓԲԸ-ն վերանվանվել է «Գրիար-Ինշուրանս» ապահովագրական ՓԲԸ-ի:

Հաղորդագրությունից օգտվելու դեպքում հղումը սկզբնաղբյուրին պարտադիր է:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

www.azg.am

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համար՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Հակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 10.06.2008, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանը՝ Արշակունյաց 2: